

VESELÉ VIANOCE VŠETKÝM
NAŠIM ČITATEĽOM
praje REDAKCIA

Bližia sa Vianoce. Pri tejto príležitosti je hodno pripomenúť, aké zvyky vládli voľkedy na Slovensku. Tieto zvyky sú súčasťou ľudovej kultúry. Sú krásne, ale stále častejšie zabúdané. Nové, technické pokolenie 20. storočia, nie je pokolením dávnych rokov, keď o lietadle ešte nikto nepočul. Bolo by však správne, aby pôsobiac s kozmickou múdroštvou, zachovať ľudové zvyky aj pre budúnosť. Pracujú nad týmito záležitosťami etnografovia, ale každý komu ležia na srdci, najmä starší ľudia, majú možnosť kultivovania tradícií predkov.

Staré vianočné zvyky na Slovensku zahrňovali dlhé obdobie, počinajúc štedrým večerom, pomenovaným ináč tiež dohviezdým večerom, cez samotné sviatky, Nový rok, Troch kráľov, fašiangy až do sv. Jozefa. Tak teda ako to bolo dávnejšie. Pripomeňme si, berúc ako základ prácu Władysława Bobka p.n. „Lud Słowiacki“ (etnografická črta).

Na štedrý deň prinášali do izby žitnú a pšeničnú slamu. Gazda prial veselé Vianoce, predovšetkým gázdiňe. Želal jej sto sliepok, kačic, husí, ošipaných. Sluha zase prial gázdiňovi po sto kôp všetkých druhov obilia. To bolo na začiatku, pred večerou, ktorá bývala rodinou slávnosťou.

K večeri však bolo treba pripraviť nielen veľa chodov jedlá, ale aj rekvižity. Izba je vystlatá slamou. Neskôr slama bude spálená, alebo ňou obviažu stromy. Pod stôl kladie sa povrievslo. Gazda obvázoval stôl povrazom, aby sa gázdovstvo držalo pokope. Dievčatá, ak boli v rodine, kreslili na stole kríž medom, aby chlapci za nimi lipli. Tiež dobytok bol okadený

a krmený kúskom chleba (vraj vtedy mal vravieť ľudskou rečou).

Po mnohých takýchto obradoch začína sa jesť štedrá večera. Je ľahko vymenovať tu všetky potravy, ktoré sa jedli, chutné a dômyselné. Je hodno spomenúť, že najprv pila sa hriata pálenka (tzv. radostník). To asi robilo dobrú náladu pre ďalšie ceremonie, dovoľovalo spievat sborove koledy, až pokiaľ sa nešlo na útriereň.

Samotné Vianoce, ako vysvitá z obradov sú výsadou chlapcov. Je príležitosť k smiechu a k neškodným figúrom. Chodia po dedine s jasličkami. Spravidla štýria chlapci - aniel, Fedor, Stacho a bača (pomenovanie tiež psochou, kubou alebo starý pes.) Niekedy chodi s nimi aj piaty. Je to Gri-

deje. Vidia v ňom možnosť zlepšenia svojho osudu, nove možnosti. Spája sa s tým povera, že aký bude ten deň, také budú aj ostatné. Keď radostný, tak radostné, keď smutný, žiaľ budú smutné.

Samozrejme, dnes nikto v to neverí. Ale pišeme o časoch, v ktorých hlavným problémom nebola skúška v škole, povýšenie v práci, alebo to či krajčír ušije dobré šaty, alebo či Jávou po prípade autom nevpadnete do priekopy. Ani to, či konečne vám nevyjde sážka. Vtedy okrem ľahkého každodenného života ľudu, jeho námahy, na každého číhalo veľa iných „nebezpečenstiev“. Slovenská demonológia vypočítava nespočetné množstvo rôznych číhajúcich na ľudí demónov. Nečítajte

pekel). Zabíť niečo u suseda napr. ošipanu.

A vodník, je ropuchou. Môže sa ho poznať podľa toho, že má oči ako taniereky. Duše ľudí, ktorých utopil, drží na dne pod pokrievkou. Keď pokrievka tesne neprilieha (zlá výroba - nepodarok) duša utopeného uniká v podobe vodnej bublinky až na hladinu vody a potom ďalej svojou cestou. Sú ešte strígy a strigone, tátose, svetlonice, mury a poludnice. Asi dosť.. Ale napriek všetepovanému od malička strachu pred demónmi, mladé dievčatá sadali si dávnejšie v silvestrovskú noc pred zrkadlom zo sviečkami po stranách. Bila polnoc... V zrkadle učazovala sa budúnosť. Napríklad rakva alebo elegantný mládenec. Rástla v očiach, tak ako dnes vidíme často v kine takzvané zblíženie kamery. A vtedy bolo treba prevrátiť zrkadlo. Kto to neurobil, zahynul...

Na Troch kráľov po domoch chodili parobci preoblečení za knaza, čerta a anjela. Koegzistencia v obradoch. Chodili tiež s hviezdou štýria - traťa králi, štvrtý bol Herodot alebo aniel, alebo ten ktorý nosil hviezdu. Dievčatá v tom čase chodili zase k Hromniciam s Ježiškom čiže s koliskou. Vtedy tiež začínali sa zbierať po domoch dary, za ktoré v období fašiangov usporiadali sa „bursy“ čiže zábavy s tancom a jedlom.

Ale o tradiciach tohto ročného obdobia napišeme len v marci. Teraz už len apelujeme na všetkých a najmä na obyvateľov krásneho Spiša a Oravy. Napište do redakcie aké ľudové obrady sa u vás zachovali. Autorov týchto listov odmeníme knihami.

MARIAN BRZOZA

PRED VIANOCAMI A NESKÔR

cia, ktorý môže byť aj dievčaťom. Nakoniec táto postava je zakrytá, oblečená do kožucha, ktorý zakrýva tvár.

Na druhý sviatok vianočný, čiže na sv. Štefana, opäť chodia po domoch mali chlapci po šibačke, (po hrene). Blahoželajú a potom udierajú prútmi. Samozrejme, predovšetkým dievčata. Vraví sa, že preto, aby boli bystré do roboty. Večer ten istý obrad opakujú dospelí chlapci, ale len v domoch, v ktorých sú dievčatá na vydaj.

Malý skok a je tu Nový rok. S Novým rokom ľudia vždy spájajú ná-

toto malým defom pred spaním, lebo vymenujeme len niektorých z ich širokymi možnosťami. Taký napríklad pikulík. W. Bobek píše, že v ľudových poverách má on ľudskú podobu. Je oblečený do červenej vesty a trojrohého klobúka. Jeden parobok našiel ho v biči. Pikulíka nosí sa vo vrecku a pomáha on človeku ako sluha napr. stará sa o kone (o traktory nie!). Ale nemožno sa ho zbaviť. A keď ho neposlucháte, udusí. Vraj, aby sa zbavíť pikulíka je len jedna rada (pomenovanie pikulík vyvodí sa od slová

II. PLÉNUM KC PZPR

V dňoch 20. a 21 m.m. konalo sa vo Varšave II. plenárne zasadanie Ústredného výboru PZPR.

Zasadania sa zúčastnila popri členoch ústredných stranických orgánov celá rada stranických a štátnych hospodárskych činiteľov.

Zasadanie zahájil I. tajomník KC PZPR Władysław Gomułka.

Plenárny chvíľou ticha učilo pamiatku zosnulého dňa 7. augusta t.r. Alexandra Zawadzkiego — člena politického byra KC PZPR a predsedu Štátnej rady PRL ako aj pamiatku Zygmunta Gmitrzaka, člena Ústrednej komisie stranicej kontroly.

Prvým bodom denného poriadku zasadania bol referát člena politického byra KC, I. tajomníka KW PZPR v Katowiciach Edwarda Gierka p.n. „Realizácia uznesení IV. sjazdu PZPR katowickou stranickou organizáciou“, v ktorom zhodnotil počiatok výsledky a skúsenosti v realizácii smernic IV. sjazdu strany na Slezsku a v Katowickej uhoľnej pánvi, a najmä: rezervy v strojárenskom a elektrotechnickom priemysle ako aj v hutníctve železa a ocele, problémy modernizácie výroby a jej koordinácie, tempo rastu zahraničného obchodu, základné úlohy správneho hospodárenia zásobami práce katowického vojvodstva a hlavné úlohy nasledujúcej etapy práce vojvodskej stranicej organizácie. Nad referátom rovinala sa diskusia, ktorá pokračovala v druhom dni zasadania. Diskusie sa zúčastnilo 33 rečníkov. Referát súdr. E. Gierka ako aj priebeh diskusie prinášala denna tlač.

Záverečný prejav vyhlásil I. tajomník KC PZPR WŁADYSŁAW GOMUŁKA.

Plenárny schválil uznesenie týkajúce sa úloh stranických organizácií a inštitúcií v odhaľovaní výrobných rezerv a v zlepšovaní metód plánovania.

Uznesenie bolo uverejnené v dennej tlači, v momente uzavárania čisia ešte text uznesenia nemáme. Pre dôležitosť témy radime, aby ste sa s textom oboznámili.

Ako druhý bod poriadku zasadania, plenárny schválil nasledujúce uznesenie:

„Ústredný výbor Poľskej zjednotenej robotníckej strany prijíma na vedomie prednesenú na pléne zprávu I. tajomníka KC PZPR Władysława Gomułku o rozhovoroch prevedených predstaviteľmi vedenia PZPR počas stretnutia s predstaviteľmi KPZR v rajóne Bieloviežského pralesa ako aj o rozhovoroch prevedených poľskou stranicko-vládnou delegáciou počas pobytu v Moskve na slávnostach spojených so 47. výročím Októbrejovej revolúcie.“

Ako treći bod denného poriadku „organizačné záležitosti“ bol jednomyselne schválené nasledujúce rozhodnutie:

V súvislosti s voľbou na funkciu predsedu Štátnej rady plenárny KC PZPR uvoľnilo Edwarda Ochaba z funkcie tajomníka KC PZPR, vyslovujúc mu súčasne podakovanie za dlhodobu plodnú prácu na tomto poste.

Plenárny zvolil:

Za člena politického byra KC PZPR — tajomníka KC PZPR RYSZARDA STRZELECKEHO, doterajšieho zástupcu člena politického byra;

Za zástupcu člena politického byra KC PZPR — tajomníka KC PZPR BOLESŁAWA JASZCZUKA;

Za tajomníka KC PZPR — WŁADYSŁAWA WICHU.

Zivotopisy prinášame vedľa.

Plenárny povolalo na členov KC PZPR doterajších zástupcov členov KC PZPR: Stanisława Kociolka — I. tajomníka Varšavského výboru PZPR a Władysława Piątowskiego — I. tajomníka KC PZPR vo Vroclaví.

RYSZARD STRZELECKI CZŁONEK BIURA POLITYCZNEGO PZPR.

Urodził się w 1907 r. w Warszawie, w rodzinie robotniczej.

Przed wojną pracował jako robotnik metalowy w fabrykach warszawskich, a następnie — po zdobyciu wyższego wykształcenia technicznego — w szkolnictwie zawodowym.

W czasie wojny, w 1942 r., z chwilą powstania Polskiej Partii Robotniczej, był jednym z organizatorów PPR w okręgu Lewa Podlaska w Warszawie oraz oddziałów Gwardii Ludowej. Brał udział w akcjiach bojowych. Współorganizował i od 1943 r. kierował Centralną Techniką PPR. Brał udział w powstaniu warszawskim, był członkiem kierownictwa politycznego AL.

Po wyzwoleniu pracował na wielu stanowiskach w aparacie partyjnym KC PPR. Był I sekretarzem KW PZPR w Krakowie i Katowicach. Od 1949 r. był wicepremierem, a od 1951 r. ministrem komunikacji; przez 10 lat kierował tym resortem.

Od 1948 r. — członek KC PZPR, od 1960 r. — sekretarz KC. Po IV Zjeździe partii wybrany został zastępca członka Biura Politycznego KC PZPR.

UZNESENIA SEJMU PRL

17. novembra t.r. Sejm PRL ukončil svoje ďalšie v poradí zasadanie.

V prvom dni zasadania Sejm schválil zákon o Poľskom červeňom križi, o odovzdáni štátneho notárskym úradom pozemkových kníh a o zmene zákona o finančných poplatkoch. Tento posledný zákon vzbudil veľký záujem spoločnosti. Zavádzal zdanenie v prospech štátnej pokladnice v podobe poplatkov (namiesto obratovej dane a dane zo ziskov) len v prípade predaja zakupených alebo z cudziny poslaných tovarov. Zákon nezavádzal žiadné zmeny do doterajších colných predpisov, a colné poplatky zostávali v doterajšej výške. Podrobnosť tohto zákona uverejníme v januárovom čísle „Života“.

V druhom dni zasadania Sejm schválil nový občiansky zákoník ako aj predpisy zavádzajúce KPC, taktiež schválil dekrét zo dňa 20. júla 1964 o amnestii. Do dňa 1.11. t.r. využil amnestiu 293.539 osôb z čoho 33.226 osoby boli prepustené z nápravných ústavov.

NPG 1965

Na poslednom zasadani Sejmu bol predložený poslancom návrh NPG a rozpočet štátu na 1965 r., ktoré Izba odosla patričným sejmovým komisiám.

Môžeme sa už preto orientovať z akých pozícii štartujeme do posledného roku súčasnej päťročnice. Oceňuje sa — podľa predpredkladaných výsledkov — že tento rok nastalo zlepšenie na mnohých úsekokach; napr. v obore likvidácie disproporcii medzi pomerne malým rastom produkcie a veľkým a nadplánovaným rastom zamestnanosti; zlepšila sa bilancia zahraničného obchodu; zlepšila sa celková finančná disciplína v štáte.

Toto sa hodnoti ako stabilizácia nášho hospodárstva.

Tohoročnými minusmi sú — nižší ako plánovaný rast poľnohospodárskej výroby, tam majú svoj pôvod nedostatky v zásobovaní obyvateľstva niektorými výrobkami.

Preto úlohy pre budúci rok — ktoré predvída predložený Sejmovi návrh NPG a rozpočtu — budú sa koncentrovať na upevnení doterajších úspechov, zdolanie po prípade zmiernení fažkosti a ďalšej stabilizácií nášho národného hospodárstva.

BOLESŁAW JASZCZYK ZASTĘPCA CZŁONKA BIURA POLITYCZNEGO KC PZPR

Urodził się w 1913 r. w Warszawie.

Przed wojną studiował na Politechnice Warszawskiej na wydziale elektrycznym. Był aktywnym działaczem KZMP i KPP. Był kilkakrotnie aresztowany przez władze sanacyjne, więziony w Berezie Kartuskiej i więzieniach.

W czasie okupacji pracował jako robotnik w Belgii, a następnie we Francji. Usiłując przedostać się do Anglii został aresztowany w Hiszpanii i osadzony w obozie.

W 1945 r. wraca do kraju i przystępuje do działalności politycznej.

W latach 1942-52 jest I sekretarzem KW PZPR w Kielcach, a następnie Komitetu Warszawskiego.

W okresie 1952-54 jest wicepremierem kontroli państewkowej, a od 1954 r. ministrem spraw wewnętrznych.

Na II Zjeździe partii wybrany był członkiem Komisji Rewizyjnej KC, a od 1959 r. — członek KC, a od 1963 r. — sekretarz KC partii.

WŁADYSŁAW WICHA SEKRETARZ KC PZPR

Urodził się w 1904 r. w Warszawie, w rodzinie robotniczej.

W latach dwudziestych pracował w zakładach metalowych „B. Handke“ w Warszawie. Od 1934 r. był aktywnym działaczem KZMP i KPP. Był kilkakrotnie aresztowany przez władze sanacyjne, więziony w Berezie Kartuskiej i więzieniach.

W czasie okupacji pracował jako robotnik w Belgii, a następnie we Francji. Usiłując przedostać się do Anglii został aresztowany w Hiszpanii i osadzony w obozie.

W 1945 r. wraca do kraju i przystępuje do działalności politycznej.

W latach 1942-52 jest I sekretarzem KW PZPR w Kielcach, a następnie Komitetu Warszawskiego.

W okresie 1952-54 jest wicepremierem kontroli państewkowej, a od 1954 r. ministrem spraw wewnętrznych.

Na II Zjeździe partii wybrany był członkiem Komisji Rewizyjnej KC, a od III Zjazdu jest członkiem KC.

ANTONÍN NOVOTNÝ OPÄT PREZIDENTOM

12.XI.1964 poslanci Národného zhromaždenia jednomyselné zvolili prezidentom ČSSR — Antonína Novotného. Pri tejto priležitosti pripomíname čitateľom životopis prezidenta ČSSR.

Prvý tajomník Ústredného výboru Komunistickej strany Československa a prezident Československej socialistickej republiky Antonín Novotný je jedným z najvýznamnejších bojovníkov robotníckej triedy a Komunistickej strany Československa.

Narodil sa 10. decembra 1904 v robotníckej rodine v Letňanoch a vyučil sa za strojového zámočníka. Od svojej mladosti pracoval v Komunistickej strane Československa, do radov ktorej vstúpil v r. 1921. Dlhé roky sa venoval práci v proletárskej telovýchove a bol vedúcum v jednej z jej organizácií.

Od roku 1928 vykonával celý rad dôležitých stranických funkcií a po roku 1929 bol predsedom okresnej stranicej organizácie Karlin — vidiek. V tridsiatych rokoch bol členom pražského krajského vedenia. V roku 1935 sa zúčastnil VII. kongresu Komunistickej internacionály v Moskve. V r. 1937 ho zvolili za tajomníka krajského vedenia strany v Prahe a ešte toho istého roku za krajského sekretára strany v Hodoníne, kde pôsobil do septembra 1938.

Po prechode strany do ilegality v rokoch okupácie sa zapojil Antonín Novotný do ilegálnej stra-

nicej práce a stal sa členom vedenia ilegálnej Komunistickej strany v Pražskom kraji. V septembri 1941 ho zatklo gestapo a väznilo ho v nacistických žaloch a koncentráčnom tábore v Mauthausene. V koncentráčnom tábore s ďalšími súdruhmi pracoval v ilegálnom hnute.

Po oslobodení Československa Sovietskou armádou bol Antonín Novotný povolený funkciu tajomníka Krajského výboru KSC v Prahe a na VIII. sjezde strany v roku 1946 bol zvolený za člena jej Ústredného výboru. V roku 1951 sa stal tajomníkom UV a členom Predsedníctva UV KSC. V januári 1953 bol menovaný za predpredsedu vlády a ešte v marci toho istého roku sa vrátil k vedeniu stranicej práce a bol zvolený za prvého tajomníka KSC.

Dňa 19. novembra 1957 bol Antonín Novotný zvolený za prezidenta Československej republiky. Na XII. sjezde súdruha Antonína Novotného znova zvolili do funkcie prvého tajomníka UV KSC.

Na poslednom zasadani Sejmu bol predložený poslancom návrh NPG a rozpočet štátu na 1965 r., ktoré Izba odosla patričným sejmovým komisiám.

Môžeme sa už preto orientovať z akých pozícii štartujeme do posledného roku súčasnej päťročnice. Oceňuje sa — podľa predpredkladaných výsledkov — že tento rok nastalo zlepšenie na mnohých úsekokach; napr. v obore likvidácie disproporcii medzi pomerne malým rastom produkcie a veľkým a nadplánovaným rastom zamestnanosti; zlepšila sa bilancia zahraničného obchodu; zlepšila sa celková finančná disciplína v štáte.

Toto sa hodnoti ako stabilizácia nášho hospodárstva.

Tohoročnými minusmi sú — nižší ako plánovaný rast poľnohospodárskej výroby, tam majú svoj pôvod nedostatky v zásobovaní obyvateľstva niektorými výrobkami.

Preto úlohy pre budúci rok —

ktoré predvída predložený Sejmovi návrh NPG a rozpočtu — budú sa koncentrovať na upevnení doterajších úspechov, zdolanie po prípade zmiernení fažkosti a ďalšej stabilizácií nášho národného hospodárstva.

NOWY TARG

Na XI. okresnej výročno-volebnej schôdzi PZPR v Nowym Targu delegáti zvolili 45-členné plénum KP. Členmi pléna sú o.i. súdr. (podávame v alfabetickom poradí): Tadeusz Barbachan — tajomník KP, Franciszek Chowniec — tajomník stranického výboru v Jablonce, Jan Działdowski — riaditeľ NZPS, Stefan Gustek — tajomník KP, Bolesław Konopka — tajomník KP, Stanisław Kozak — tajomník KP ZMS, Stanisław Kurdziel — veliteľ Hufca ZHP, Alfred Potoczek — I. tajomník KP, Zenon Rapacz — predsedza PZGS, Stanisław Stec — riaditeľ školy v Niedzicy, Mieczysław Strama — príslušník MO, Teofan Tymofiejczyk — predsedza prezidia Okr. národného výboru, Tadeusz Urbańczyk — okresný veliteľ MO. Boli tiež zvolení 11 zástupcovia členov pléna a 13 členovia revíznej komisie.

WAŻNE DLA MIESZKAŃCÓW SPISZA
W styczniowym numerze ŻYVOTA publikujemy dalsze szczegóły o budowie zbiorników wodnych na Dunajcu!

TYLKO PRENUMERATA
ZAPEWNIA REGULARNE
OTRZYMYWANIE NA
NAZEGO MIESIĘCZNIKA!

DLATEGO PRZYPOMI-
NAMY ŻE WPŁATY NA
„ŻYVOT“ NA ROK 1985
MUSZĄ BYĆ DOKONANE

NAJPÓŹNIEJ DO 15
GRUDNIA BR.

Opóźnienie wpłaty spowoduje automatyczne wstrzymanie wysyłki od 1 stycznia 1965 r.

„Do zobaczenia w Nowym Targu!” — tymi słowami zakończono odbyte w Łodzi seminarium działaczy rad narodowych i stowarzyszeń społeczno-kulturalnych mniejszości narodowych południowo-zachodnich województw naszego kraju. We wspomnianym seminarium uczestniczyli również członkowie Czechosłowackiego Stowarzyszenia Kulturalnego z Krakowa, Spisza i Orawy oraz Zelowa i Redakcji „Żivot”. Aktywny udział w obradach członków Stowarzyszenia, a zwłaszcza Słowaków zaśuguje na szczególne podkreślenie. I nic dziwnego, że zebrani z wielkim zadowoleniem przyjęli zaproszenie działaczy z Nowego Targu. Za rok zbiorą się wszyscy w tym właśnie mieście, aby zazajamiać się z osiągnięciami pracy kulturalnej i jej problemami w powiecie nowotarskim.

Główym tematem tegorocznego seminarium były wnioski wypływające z uchwał IV Zjazdu PZPR dla działalności kulturalno-wychowawczej. Dyrektor Departamentu Pracy Kulturalno-Oświatowej i Bibliotek w Ministerstwie Kultury i Sztuki — mgr Czesław Kałużyński w swoim referacie główną uwagę zwrócił na kierunki i perspektywy pracy kulturalno-oświatowej w ścisłym powiązaniu z

Z powyższych, troszkę może nuanujących danych wynika:

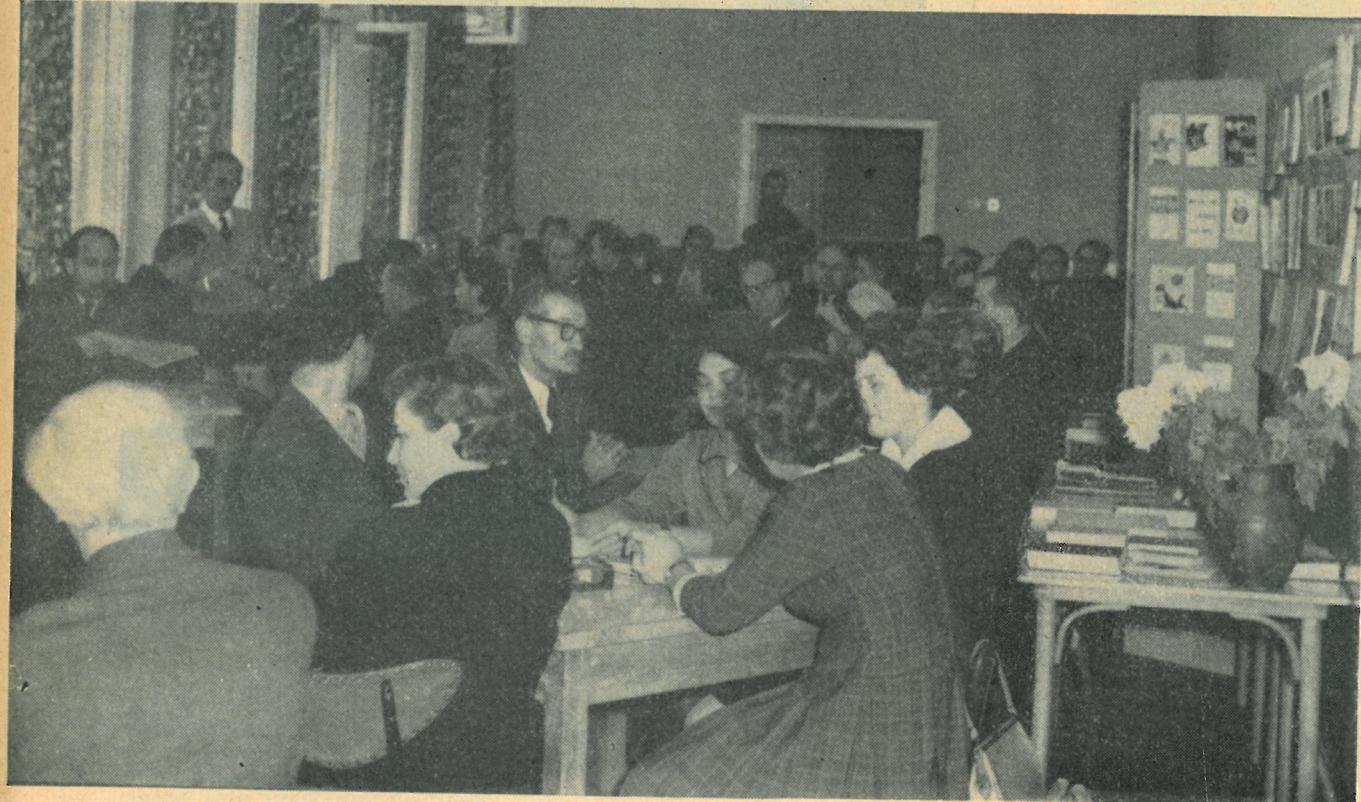
- najbliższa pięciolatka charakteryzuje się wielką intensywnością rolnictwa
- najpełniejsze wykorzystanie nowej techniki, energii elektrycznej, nawozów itp., warunkuje uzyskanie założonej wydajności.

Wymaga to bardzo poważnego wyekspozowania w pracy kulturalno-oświatowej oświaty rolniczej (czytelnictwo czasopism i książek fachowych, odczyty i dyskusje, wykorzystanie filmów oświatowych oraz instruktażowych, organizowanie dyskusji nad programami telewizyjnymi itp.)

Duże możliwości zatrudnienia w przemyśle otwierają się dla osób odpowiednio przygotowanych do podjęcia pracy bardzo kosztownych urządzeń w nowoczesnych fabrykach, co musi rzutować na program pracy kulturalno-oświatowej świetlic, klubów i bibliotek (zespoły zainteresowały technicznych, spotkania z fachowcami, wycieczki do ośrodków przemysłowych, oglądanie odpowiednich filmów i dyskusja nad nimi, czytelnictwo, kursy itp.)

HENRYKA MOSSAKOWSKA-MAZANY

KIERUNKI I PERSPEKTYWY PRACY KULTURALNO-OŚWIATOWEJ

Widok ogólny sali obrad

przemianami gospodarczymi i społecznymi kraju jakie zapowiadają uchwały IV Zjazdu.

Założenia rozwoju kraju w latach najbliższych (1966-70) przewidują poważny skok w mechanizacji rolnictwa, w elektryfikacji wsi, w dostawach nawozów sztucznych itp. I tak na przykład o ile w latach 1961-1965 wieś polska otrzymała ponad 93 tys. traktorów, to w latach 1966-70 przybędzie wsi nowych 142 tys. traktorów. Przybędzie też wiele maszyn rolniczych itd. We wspomnianych latach zakończona będzie elektryfikacja zagrod wiejskich. O zwiększeniu nawozów sztucznych (w czystym składniku) świadczyć może następujące porównanie: jeżeli na 1 ha użytków rolnych w roku 1960 przypadało 100 jednostek nawozów, a w roku 1965 już 155,6 (wzrost o 55,6), to w roku 1970 wzrost ten w stosunku do 1965 będzie dwa i pół raza większy. Wszystkie te zabiegi służąć mają znakomitemu wzrostowi produkcji rolnej (roślinnej i zwierzęcej). Na przykład: przy średnich plonach zbóż w latach 1960-63 16,8 q, w roku 1970 mamy osiągnąć plon w ilości 21,2 q z 1 hektara. Podobnie wysokie wskaźniki dotyczą również innych upraw i hodowli. Jest to nie tylko konieczne dla wyżywienia kraju ale też i dla zapewnienia surowców licznym, nowozbudowanym ośrodkom przemysłowym. Z założeniami rozwoju gospodarczego naszego kraju w latach 1966-70 wynika, że poważna część ludności wiejskiej znajdzie zatrudnienie w przemyśle co poważnie podniesie zamożność obywateli naszego kraju, a zwłaszcza ludności wiejskiej. Liczba osób zatrudnionych w rolnictwie w zasadzie nie zwiększy się, ale wydajność pracy zmierzona wartością produkcji na jednego zatrudzonego w latach 1965-1970 ma wzrosnąć dwukrotnie w stosunku do wydajności w latach 1960-65.

Tak pomyślana praca kulturalno-oświatowa wymaga oczywiście odpowiedniego przygotowania placówek (urządzenia), wykorzystania wszystkich miejscowości specjalistów, a przede wszystkim poważnego wkładu pracy pracowników i aktywu społecznego świetlic, klubów i bibliotek. Jeszcze bardziej niż dotąd potrzebne będzie scisłe współdziałanie wszystkich organizacji społecznych wsi, wszystkich placówek (szkoły, biblioteki, świetlice itp.). Oczywiście praca kulturalno-oświatowa nie może się ograniczyć do działalności oświatowej. Obok niej życie kulturalne wypełniać winna działalność artystyczna i kulturalna rozrywka. Jednak praca nad porządkowaniem wiedzy i jej rozszerzeniem musi być na pierwszym planie. Właśnie tym sprawom poświęcony był referat dyr. Czesława Kałużyńskiego i dyskusja nad poruszonymi w referacie problemami.

Widzenie wsi w perspektywie najbliższych lat i zadań z tym związanym, to nie tylko mechanizacja i dalszy postęp gospodarki rolnej, ale przede wszystkim człowiek myślący, żyjący kulturalnie, człowiek bardziej wykształcony. Dlatego działacze społeczno-kulturalni muszą się poważnie zastanawiać nad swoją dotyczasową pracą, nad tym co powinno być treścią pracy kulturalno-oświatowej w środowisku. Trzeba też widzieć pracę kulturalną w perspektywie najbliższych lat. Takie spojrzenie ma znaczenie przy wyposażeniu placówek, przy planowej budowie nowych obiektów kulturalnych, przy szkoleniu kadru itd. Ale żeby te poszukiwania były realne działacze społeczno-kulturalni muszą widzieć w ścisłym powiązaniu ze środowiskiem, z jego możliwościami i potrzebami rozwojowymi życia gospodarczego i społecznego, uwzględniając przy tym dotychczasowe osiągnięcia.

Od lewej: autorka artykułu H. Mossakowska — Mazany i Z. Mirońska — kierowniczka PDK w Nowym Targu.

Za realnością perspektyw przemawiają osiągnięcia XX-lecia PRL w życiu gospodarczym, społecznym i kulturalnym. Obrazowo przedstawił je na seminarium kol. Jan Kowalik z Orawy. W wypowiedzi swojej zwrócił uwagę na zmiany jakie zaszły na Spiszu i Orawie w ciągu ostatnich 20 lat. Dotyczące przy umysłowieniu sobie w pełni osiągnięć można snuć dalsze perspektywy i stawać sobie śmiałe zadania.

Drugim kluczowym zagadnieniem omawianym na seminarium był repertuar dla amatorskich zespołów artystycznych. Wiele środowisk skarży się na brak odpowiednich pozycji repertuarowych. Faktem jest, że pewne trudności w tym względzie mają również zespoły słowackie. Na seminarium wskazano możliwości nabycia ich. Dla uniknięcia wszelkich nieporozumień jakie występują jeszcze dość często wśród zespołów, a w tym i na Spiszu

Mgr Czesław Kałużyński — dyrektor Dep. Pracy Kult. i Bibliotek w Minist. Kultury i Sztuki (pierwszy z prawej) zwrócił uwagę w swoim referacie na kierunki i perspektywy pracy kulturalno-oświatowej.

oraz Orawie, należy po repertuar — dobrą sztukę zwracać się do Powiatowej Poradni przy PDK w Nowym Targu, lub Wojewódzkiej Poradni przy Krakowskim Domu Kultury. Sporo interesującego repertuaru drukuje się również w takich miesięcznikach jak „Teatr Ludowy” oraz „Kultura i Ty”.

Dotychczasowe seminaria, w których brały udział przedstawiciele środowisk czeskich i słowackich odbywały się w województwach: łódzkim, wrocławskim i zielonogórskim. Przy okazji zauważamiano się na miejscu z ciekawymi wynikami pracy tamtejszych środowisk mniejszości narodowościowych. Podobne osiągnięcia są również w powiecie nowotarskim. Dlatego też na zakończenie omawianego seminarium przedstawiciele Czechosłowackiego Stowarzyszenia Kulturalnego oraz Referat Kultury PPRN w Nowym Targu i Wydział Kultury PWRN w Krakowie zaprosili na następne seminarium do Nowego Targu. A więc za rok działacze społeczno-kulturalni pracujący w środowiskach zamieszkałych przez mniejszości narodowościowe spotkają się na seminarium w Nowym Targu. Z uwagi na lokalizację tego spotkania uczestnicy skoncentrują się na zagadnieniach dotyczących środowisk słowackich, ich warunków pracy, osiągnięć i dalszych perspektyw.

Wśród zebranych sekretarz ZG. CSK Br. Knapczyk (po środku).

Posledné dva mesiace prebiehali pre Československu kultúrnu Spoločnosť v znamení hodnotenia doterajšej činnosti Spoločnosti a vytýčenia nového, širokého programu práce. Boli mesiacmi realizovania uznesenia posledného prezidia Ústredného výboru o prevedení volieb do obvodných výborov. Po schôdzi na Orave (píšeme o nej na str. 9), dňa 25. októbra konala sa v obci Łapsze Wyżne voľebná schôdza do obvodného výboru na Spiši, dňa 29. novembra t.r. bol volený obvodný výbor, tentokrát v českých strediskach — v Zelove.

ZPRÁVA O VOL'BACH DO OV SPOLOČNOSTI NA SPIŠI

Schôdze v Łapszoch Wyżnych sa zúčastnili 34 delegáti z 15 miestnych skupín na Spiši, predstaviteľia prezidia UV s predsedom Jánom Molitorisom a tajomníkom UV Bronislavom Knapczykom. Schôdze sa tiež zúčastnil tajomník miestného výboru strany v Łapszoch Wyżnych. Medzi inými, delegátom z Kacwiny bol šéfredaktor „Života“, ktorý je členom tejto miestnej skupiny.

Zprávu obvodného výboru za minulé volebné obdobie prednesol krajan Ján Magiera z Kacwiny. Do navrhovej komisie boli zvolení krajania: Kužel Michal z Niedzice, Matoniak Ján z Trybsza a Ján Molitoris z Kacwiny. Clenmi spoločnej komisie boli: Krzysztof Valent z Krempach, Knapczyk Bronislav a Ján Repiščák z Rzepisk.

Nad zprávou ustupujúceho obvodného výboru, obvodnej revíznej komisie a nad predneseným novým programom práce Spoločnosti na Spiši rozvinula sa široká diskusia, ktorej sa zúčastnilo 16 delegátov (výber z tejto zprávy, a diskusie „Život“ uverejný v následujúcom čísle). Schválený na obvodnej schôdzi plán na obdobie 1964/65 predpokladá kultúrnu činnosť v týchto miestnych skupinách: (obce a priezviská nových činiteľov uvádzame v alfabetickom poradí)

Štýri súbory piesní a tancov: v Kacwine, Krempachoch, Łapszach Wyżnych a Nowej Bialej.

Sedem ochotnických divadelných kružkov: v Jurgove, Kacwine, Krempachoch, Łapszance, Łapszach Wyżnych, Niedzicy a w Rzepiskach.

V ZELOVE...

Výroční volební schůze, která se měla konat 15. listopadu v Zelově se bohužel nekonala. Aktiv Obvodního výboru při určování termínu schůze, již se měli účastnit okresní činitelé a zástupce redakce, nevynaložil dostatečně velké úsilí a zapomněl o nutné organizační přípravě, kterou vyžadovala tato důležitá událost.

Překvapilo nás to tím silněji, že české středisko v Zelově bylo hodnoceno jako jedno ze vzorných pracovišť se zajímavými a mnohotvárnými pracovními metodami.

V důsledku této organizační nedostatků nesešel se stanovami předpokládaný počet členů a nemohly být provedeny volby nového výboru. Proto tedy byla připravena nová schůze, která se bude konat 29. listopadu a další čas byl věnován zajímavé diskusi.

Schůze se účastnili: soudr. Z. Banaszkiewiczová zástupkyně MSW, Br. Knapczyk tajemník UV CSKS, zástupci redakce „Života“ a soudr. J. Rogus — zástupce PPRN v Łasku.

Účastníci diskutovali o dalším rozvoji a o zajištění frekvence v klubovně na filmových představeních. Ukázalo se, že se najdou finanční prostředky, s jejichž pomocí bude možno obohatit

päť hudobných súborov: v Jurgove, Kacwine, Łapszac Niżnych, Łapszach Wyżnych a v Nowej Bialej.

Schválený obvodnou schôdzou program práce zahrnuje tiež vybávenie divadelných krúžkov, súborov, kapel a klubovní najnutnejším náradím.

Do nového obvodného výboru boli zvolení:

predseda — JÁN MAGIERA z Kacwina podpredseda — AUGUSTYN BRYJA z Łapsz Wyżnych

podpredseda — FRANTIŠEK CHALUPKA z Nowej Bialej

tajomník — JOZEF BRYJA z Nowej Bialej

pokladník — MILON SEBASTIAN z Czarnej Góry

člen OV — ALOJZ GALUŠ z Krempach člen OV — ONDREJ GOGOLEA z Trybsza

Clenmi obvodnej revíznej komisie boli zvolení:

predseda — ANTONI PIWOWARCZYK z Kacwina

tajomník — FRANTIŠEK KURNAT z Nowej Bialej

člen ORK — EMIL KUTARŇA z Frydmanna

člen ORK — JÁN REPIŠČAK z Rzepisk

člen ORK — ONDREJ ŠOLTYS z Łapsz Wyżnych

Sídlem obvodného výboru i naďalej bola schválená obec Kacwin s tým, že štvorročné obvodné schôdze zástupcov všetkých miestnych skupín na Spiši budú sa konať v Łapszach Wyżnych.

Filmový repertoár a přitáhnout větší počet diváků. Uvažovalo se také o znovuzaložení souboru při obvodním výboru Společnosti. Kromě určitých potíží jsou vyhlídky — podle ohlasu diskuse — na utvoření souboru, který by pokračoval v dobrých tradicích někdejšího svého předchůdce.

Diskuse zřetelně ukázala, že s určitým organizačním úsilím a pomocí větší péče o záležitosti střediska by se určitě podařilo probudit dřímající iniciativu a vytvrat dálnou atmosféru.

Tuto skutečnost zdůraznila ve svém projevu soudr. Z. Banaszkiewiczová, když podkreslila nutnost aktivizace všech členů, vzbuzení hromadné odpovědnosti za organizační práci, tvorivého hledání nových pracovních způsobů a iniciativy v rámci Společnosti v Zelově. Středisko v Zelově, prohlásila soudr. Banaszkiewiczová, má všechny podmínky k zajímavé a oživené působnosti.

Doufáme, že volební schůze, která se bude konat dne 29. listopadu, výrèší všechny tyto otázky a že budou podrobne prodebatovány problémy, které vyplynuly z předvolební diskuse.

(Výsledek voleb v Zelově uveřejníme v příštím čísle).

Na schůzi v Zelově: soudr. Z. Banaszkiewiczová, J. Rogus, V. Tomeš, Br. Knapczyk

GOETHOVY ČESKÉ KRESBY

Ze sedmnácti cest do Čech, ktoré za svého života podnikl J. W. Goethe, vedlo ich patnáct do Karlových Var. Zde, u horkých lečivých pramenov a ve společnosti svých priateľov se Goethe cítil ako doma.

Jeho známy výrok — Karlovým Varům vděčím za svou druhou existenci — o tom podává svědecnejpráknější. Svědecnejpráknější o šťastných chvílích v Karlových Varech, které činily dohromady tři roky života. Goethe hledal a nacházel v Karlových Varech zdraví, lásku, přátelství. Karlovy Vary mu poskytly radost a útěchu nejen z poznání tehdejších vzdělaných lidí, ale i z vě-

svých skicáků zachytily desítky jejich půvabu a pohledu na Karlovy Vary, jejich okoli i na další místa v českých zemích. Většina z těchto kreseb, které nyní vlastní Národní památníky a ústavy klasické německé literatury ve Výmaru, byla považována za kresby z Goethových italských cest.

Teprve letos, díky usilovnému pátrání pracovníků výmarského ústavu a městského muzea v Karlových Varech, byla určena přesná místa, která si Goethe vybral k svému zobrazení. Jen ředitel karlovarského muzea Jiří Koudelka jich sám identifikoval více než deset.

deckých bádání na poli mineralogie, geologie a botaniky. Jeho dojmy a zážitky z těchto pobytů nacházíme v jeho literárním díle, jeho sbírce minerálů si můžeme prohlédnout v karlovarském městském muzeu. Jen o jedné z vásní J. W. Goetha se až dosud málo vědělo. Málokdo ví, že Goethe byl také vynikající kreslíř a obdivovatel české krajiny a že do

všechny tyto kresby spolu s jinými a současně s dalšími zajímavými exponáty ze soukromého vlastnictví Goethova byly pojaty do putovní výstavy, kterou už zhlídli návštěvnici ve Výmaru, Chebu, Karlových Varech, Mariánských Lázních a nyní i v Praze v Památníku národního písemnictví.

NAJKRATŠIE POVIEDKY

Pred svadhou by jej bol zniesol modré z neba a po svadbe neznesie ani ju.

Ked konečne po štvrtodinovom čakani nastúpil rozzárený občan do trolejbusu, rozkriačal sa na sprivedočcu:

— Prepánačana, kde ste boli dote raz?

— V trolejbuse, — odpovedal sprivedočca a slušne sa opýtal, — a vy?

Z úradnej zprávy istého súčasného žandára:

„Vrah vraždil s lípežným úmysлом. Obet si však predtým na šťastie, uložila všetky peniaze do sportovej, takže prišla vlastne iba o život.“

Mucha hovori muške:

— Prečo sa tak trasieš? Ved to naš priateľ tiger sa vracia z polovačky.

— Zlakla som sa, že je to lastovička.

ANEKDOTY

Strauss, otec krále valčíků podceňoval zpočiatku nadanosť svého syna. Jednou, komponujúc při pianě, nemohl najít vhodný harmonický přechod. Tehdy malý Johan přiběhl z dětského pokoje a přebíhajíc prsty po klaviatuře, našel tak důmyslnou modulaci, že překvapený otec řekl:

— Nyní skládej valčíky ty, já budu dělat tvé školní úlohy.

PÄŤ ZÁHAD – TRI ODPOVEDE

Žil ako cár. V bohatstve, rozkoši, prebytku všetkého vo vojenských taženiach a — nerestiah. Zomrel ako úbohy smrteľník. V chorobách, bolestiach, v strachu pred smrťou a so zlým svedomím.

Pochovali ho ako chudobného mnícha.

Tažký kamenný náhrobok zakryl roku 1583 jeho kryptu v Archangel'skej katedrále moskovského Kremľa na tomto mieste posledného odpočinku niekoľkých ruských cárov.

V ktorý deň zomrel? Ako vlastne zomrel? Aké boli jeho posledné chvíle?

Svedkovia mlčali. Ľud si pošúškával o cárových nerestiah a o jeho zavraždení. Kronikári sa neopovažili napísť všetku pravdu, ktorú vedeli. Tieň Ivana Hrozného strašil aj po smrti.

Potomkom ostal iba jeho hrob. A záhady.

Dejiny neochotne prezrádzajú svoje tajomstvá, schovávajú ich pod prachom času a mlčia alebo odpovedajú záhadami. Takto to bolo aj s Ivanom Hrozným, ktorého pozostatky uvideli vedci v lete minulého roku, skoro štyri storočia po cárovej smrti.

Bol druhý deň po otvorení krypty v Archangel'skej katedrále. Vedci, archeológovia, chemici, lekári, reportéri obklopli hrobku. Mali sa stať svedkami zriedkavého vedeckého experimentu.

Laná sa napli... ešte chvíľa... fažký kameňný náhrobok povolil. Chvíliku počkať, prosím! Vedci zbadali nápis. Hned pod horným náhrobkým kameňom.

ZÁHADA ČÍSLO 1 — KEDY ZOMREL?

"V roku 1092. v deň 18. marca skonal pravoverný a bohabojný cár a velkoknieža Ivan Vasilievič, celej Rusi samovladár, ako mnich — Jonáš, na počest arcibiskupa jeruzalemského Cyrila, pol druhu hodiny pred večerom" — znel starodávny archaický nápis.

Ked' to prepočítame na nás letopočet, cár Ivan zomrel 18. marca 1584. Všetky kroniky tvrdili, že skonal 19. marca. Všetky okrem jednej z mesta Pskov, ktorej neznámy autor uvádza správny dátum. Iba on napísal pravdu. A práve jemu vedci celé stáročia neverili.

Nápis hovorí, že Ivan Hrozný mal mníšske meno Jonáš.

Pozostatky cára Ivana Hrozného v sarkofágu sú naozaj v mníšskych čiernych šatách. Žiadne ozdoby, iba prekrásna tmavomodrá čaša z benátskej skla prezrádza, že to bol neobyčajný mnich.

Bol veľmi bohatý. Rozprávali, že v poslednom období, už fažko chorý, často chodieval do svojich klenotníč a dlhé hodiny prezeral drahocenné kamene, perly, zlato, prehrabával sa v nich rukami, zrakom vychutával ich farbu a lesk.

Ale prečo ho pochovali práve takto, jeho, ktorý tak veľmi zbožňoval bohatstvo a pýšil sa svojím titulom cára celej Rusi?

ZÁHADA ČÍSLO 2 — PREČO AKO MNICH?

Bol mocným vladárom a človekom silnej vôle. Vedel, čo chcel. A vedel

to dosiahnuť. Vládol kruto a mocne. Báli sa ho a rešpektovali ho.

Povahu mal neznášanlivú, despotickú a surovú. Bol strašný v hmeve a nerestiah. Báli sa ho a nenávideli ho.

Bol ženatý sedem ráz, hoci zákon pravoslavnej cirkvi povoľoval ženíť sa iba trikrát. Osudy jeho manželiek boli tajomné a tragicke. Niektoré poslali do kláštora, niektoré zomreli za záhadných okolností. Najzáhadnejší bol osud jeho tretej manželky. Roku 1571 sa oženil tretí raz. Do cárskeho paláca priviedli dviesť najkrajších dievčat zo šľachtických rodín. Cár si vybral krásavicu Marfu Sobakinovu. Sobáš bol 28. októbra. V ten istý deň Marfa fažko onemocnela a 13. novembra zomrela. Aká to bola choroba a či to vôbec bola choroba, nik nevedel.

Cár neporušoval zákony iba pri ženení. Neznámy svedok života Ivana Hrozného napísal, že „... mnohých aj veľmi vysokých hodnostárov dal do väzenia alebo predal hanebnej a nedôstojnej smrti, mnohé ženy a dievčatá zneuctili, mnoho ľudí malých i veľkých v štate svojom zahubili...“

Ivan sám utváral zákony a nik sa mu neopovažil odporovať.

Pred smrťou ho trápili bolesti v celom tele, nevyliečiteľná kožná choroba a zlé svedomie. Nechcel odísť na onen svet ako strašný hriešník. Bál sa pekla a večného zatratenia. Rozhodol sa, že odíde ako chudobný mnich. Mníchom sa všetky hriechy odpúšťali a ako mnich by už ďalšie ani neboli stačili napáčať. Dúfal, že takto oklame boha, že na poslednom súde nik nespozná v Jonášovi hriešnika Ivana Hrozného.

ZÁHADA ČÍSLO 3 — AKO ZOMREL?

Archeológovia odstránili posledné zvyšky mníšského rúcha. Vedci stípli. Ruky cára neboli zložené krížom na hrudi, ako sa patrilo podľa kresťanských obradov. Práva ruka bola silne ohnutá a zdvihnutá nahor, ako by si ťa chcel zakryť tvár.

Musel sa pred smrťou proti niečomu alebo niekomu brániť? Alebo skonjal v kríchoch a bol taký strašný, že sa k nemu aj po smrti báli pristúpiť, a v tejto polohe aj zmeravel? Nebol to následok nejakej choroby? Alebo ruka ležala na nepomerne veľkom bruchu a postupne sklila dolu na tvár? Cár totiž pred smrťou veľmi stučnel, sotva sa zmestil do sarkofágu. Jasne vidieť, že z bočných stien sarkofágu museli ubrať, aby sa mŕtvolu doň vpratala.

O posledných chvíľach jeho života vedci nič nevedia. Nič, okrem neovereného rozprávania nejakého cudzincu. V ten deň Ivan Hrozný hral šachy alebo dámú. Kto si ho pritom umyselne rozzúril, takže cár vraj zomrel v záchrave hnevú.

ZÁHADA ČÍSLO 4 — BOL ZAVRAŽDENÝ?

Povrávalo sa, že cár nezomrel prirodzenou smrťou, že bol zaškrtený alebo otrávený.

Lekári preskúmali hrtanové chru-pavky na kostre. Sú celé. Zaškrtený nebola.

Čo povedia chemici? Obsah arzénu v kostre neprevyšuje normu. A or-

tu... tej je až podozrivo veľa. Celá kostra je nasiaknutá ortuťou.

Bol otrávený?

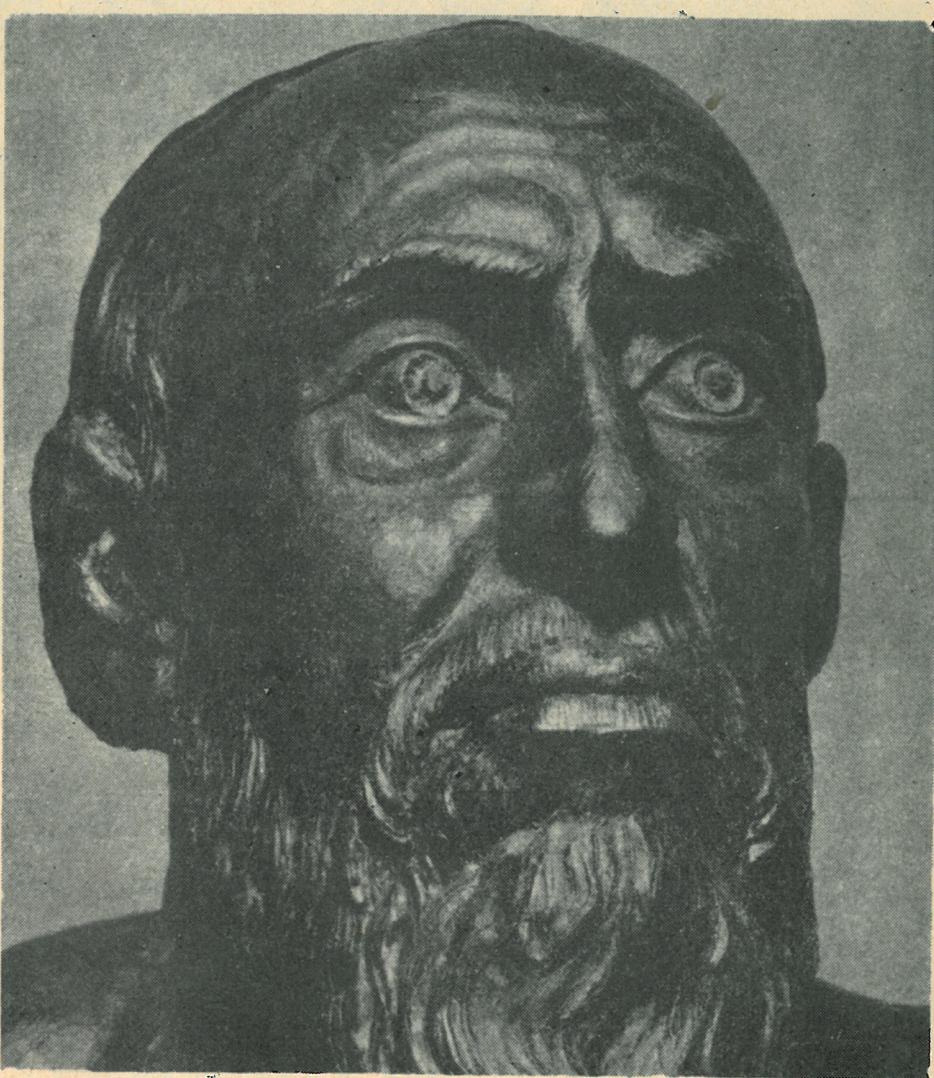
Vedci sú opatrní. Jednoznačnú odpoveď nedávajú. Ved' už vtedy poznali ovela účinnejšie jedy. Prečo by ho boli usmrtili práve ortuťou? Lekári pripúšťajú, že otrava sa mu mohla dostať do organizmu legálnym spôsobom. Trpel bolesťami v klboch a pravdepodobne sa liečil orientálnymi mastičkami s ortuťou, ktoré sa vtedy užívali. Ale hypotéza o zámernom otrávení nie je celkom vylúčená.

Iná skupina vedcov predpokladá, že zomrel prirodzenou smrťou, na infarkt.

dostal za úlohu vytvoriť originálny portrét i — sochu Ivana Hrozného.

Cárovu kryptu otvorili v júli minulého roka. V januári ukončili prípravné práce, potom nasledovala samotná rekonštrukcia. V marci bola socha Ivana Hrozného hotová. 4. apríla M. Gerasimov referoval o svojej práci v Akadémii vied SSSR. Bol to vynikajúci úspech vedca. Po 400 rokoch ľudia zazreli tvár hrozného ruského cára, ktorá, ako sa zdalo, bola pre potomkov navždy stratená.

Mal úzku podlhovastu tvár, veľký hrbatý nos, vysoké čelo, veľké oči, spodnú časť tváre trochu vysunutú dopredu. Bol vysoký asi 180 cm, tučnejší a zavalitý.

ZÁHADA ČÍSLO 5 — AKO VYZERAL?

Doteraz nik nevedel, ako vlastne cár Ivan vyzeral. Dejiny nám nenechali ani jeden autentický portrét. Podobal sa aspoň trochu tomu Ivanovi, ktorého neskôr vytvorila fantázia miliarov, sochárov, hercov?

Po otvorení krypty mali vedci k dispozícii iba jeho lebku, kostru a pozostatky rúcha. Ešte pred desiatimi, pätnásťimi rokmi by to o jeho výzore nemohlo nič povedať. Dnes však už aj lebky vedia rozprávať.

Antropológ, sochár a historik Michail Gerasimov rozpracoval vedeckú metódu, ako možno podľa lebky a kostry zrekonštruovať zovnajšok zomrelého. Táto Gerasimovová metóda už neraď preukázala neoceniteľnu službu historikom a kriminalistom. Majster

Vedľa hrobky Ivana Hrozného sú krypty jeho dvoch synov — zavraždeného Ivana a slabomyseľného Fiodora, ktorého vrazil otrávili na príkaz Borisa Godunova. Nevieme presne, prečo Ivan Hrozný zabil vlastného syna Ivana. Povrávalo sa, že pre ženu. Dva krát syna oženil, a zakaždým poslal jeho manželky do kláštora. Ani s treťou nevestou nebol spokojný. Ked' sa Ivan svojej manželky zastal, rozhnevaný otec mu vrazil ostrý hrot palice do spánku. No jedna kronika uvádzá, že sa pohnovali pre politiku.

Ako vyzeral zavraždený syn Ivan, už sa nedozvieme. Stav jeho lebky neumožňuje rekonštrukciu. Ostali po ňom iba husté gaštanové vlasy. Ako vyzeral Fiodor, čoskoro nám povie dielo Michaila Gerasimova.

16 MANEKÝNŮ

Už mnoho let si letečtí experti, ktorí se zabývají otázkami bezpečnosti letecké dopravy, lámou hlavu tím, co se asi děje v okamžiku katastrofy, která jsou nejslabší místa na letadle a konečně — jakým způsobem by se daly zvětšit naděje na přežití těchto dopravních nehod. Po dlouhých poradách přistoupeno k provedení experimentu se starým a už vyřazeným letounem DC-7, který se tak stal obětinám beránkem i se 16 mane-

kýny místo cestujících. Iniciátorem pokusu byla Letecká federální agence pojišťoven USA.

Dálkově řízený letoun DC-7 byl uveden do pohybu na startovací ploše, avšak nevzlétl do vzduchu, ale shodně s plánem se v plné rychlosti rozobil o kovové sloupy a bariéry. Nastoupil výbuch palivových nádrží a efektní požár zachvátil nejbližší okolí letounu. Celý po-

kus byl důkladně nafilmován a bylo provedeno podrobne vyměření. Stáb odborníků — lékařů se zúčastnil konsilia o obětech katastrofy — 16 manekýnů, kteří v různých intervalech vytahovali záchranná četa z toho, co bylo kdysi letadlem. Prý pouze 4 manekýni „zemřeli“ při prvním nárazu. Zbytek „zahynul“ v plameňech. Prakticky to znamená, že je nutno věnovat nejvíce pozornosti otázce — jak vymýtit možnost požáru při nehodě. Výsledky tohoto pokusu jsou dále podrobne zkoumány.

FOTO-ZAGADKA FILMOWA

Zdjęcie to pochodzi z wyzwanej ostatnio na naszych ekranach filmu polskiego reżyserii Hoffmanna i Skórzewskiego. Bohater filmu (na zdjeciu) jest znany aktorem filmowym i teatralnym.

Podajcie tytuł filmu i nazwisko aktora.

Za prawidłowe odpowiedzi przyznane zostana droga losowania nagrody książkowej.

Rozwiążania nadawajacie do dnia 20.XII br. na adres redakcji: ZIVOT — Warszawa, Al. Jerozolimskie 37.

Rozwiążanie Filmowej Foto-handy z nr-u 11/64.

Zdjęcie pochodzi z filmu „Giuseppe w Warszawie“. Nagrody wylosowali: M. Mlynarczyk — Cz. Góra.

Radnice na pozadí pomníku, který je poděkováním osvoboditelům, polským a sovětským vojákům.

V Západním Pomoří nad řekou Słupou se rozkládá prastaré slovansko-kašubské město Słupsk. Už v X. století náležel knížatům gdaňským, kteří podléhali Polsku. Od té doby se jeho historii vinou jména desítek panovníků a knížat. Jsou to jména panovníků, kteří se celou silou bránili před germanizací, kteří nepakovali s Němcem, ale také těch, kteří hledali u Němců pomoc proti vlastním bratrům. Bývali těmito spojenci oklamáváni a nakonec vytlačováni z vlastní země. Je to hořká pravda historie plné křivd, které byly napraveny navrácením Polsku jeho Západních Zemí po II. světové válce.

Když se seznamujeme s historií Słupska, nacházíme mnohé příklady obětavosti, které byly spojeny s udržením tohoto území ve vlasti. Po smrti Wacława IV. v roce 1326, zůstali po něm jeho nezletilí synové. O jejich dědictví pečoval bratranc Barnim III. Velký. Nezletilá knížata získala plnoletost teprve v 1339 roce. Barnim Velký jim chtěl odevzdat jejich dědictví pokud možno nejdříve, ale protože při konečné bilanci mu chyběly peníze, vypůjčil si od křižáků 2,760 marek zlatých. Křižáci mu peníze ochotně půjčili, avšak vymínili si, že jestliže nevrátí půjčku za rok, křižácký zákon si tuto sumu vynahradí přivlastněním Słupské země, která bude prozatím zárukou této půjčky.

Barnim Velký chtěl poctivě vrátit bratránkům dědictví a proto s těmito podmínkami souhlasil.

Když se přiblížil termín splátky a slupští měšťané se dověděli, že Barnim nemá peníze na to aby je vypлатil z rukou Němců — křižáků, začali naříkat. Lid slovenský se zhrozil. Nechtěl se dostat do jařma nezáviděných germánců. Co tedy učinili? Uložili si povinný poplatek, prodali svůj majetek a to jak měšťané, tak také sedláci a tímto způsobem na čas splatili křižákům vypůjčenou sumu i s úroky. Hle, příklad vlastenectví slupského lidu z dávných časů.

Dnešní turičasů — nádi dominikánský s hlavním oltářem ochrání neuvědomunosti. Město moderní, ačkoliv bylo z 35 procent lińského voje (v 1940 roce) s 50.350 obyvateli.

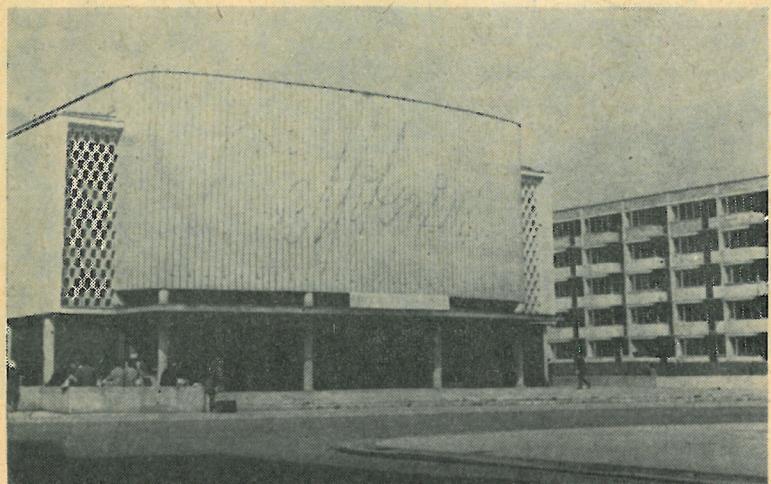
Słupský lid čem, úskoky, XVI. století s katolíků — S XVI. století kostel, ani je protestanty, jenom nisté. Se začalo koupit. Nasvědčuje, které jsou v častém užívání do rakve. Při který byl v rukou pomocí faráře Originální náboženství P. Bogu jednalo jeho, říká, když ku džentlmenům pobožných mluví Michal Mistr.

Němci mnoho bového nebo v lečného s P. dokumenty, jež jejich lid byly formovány při s germánskými.

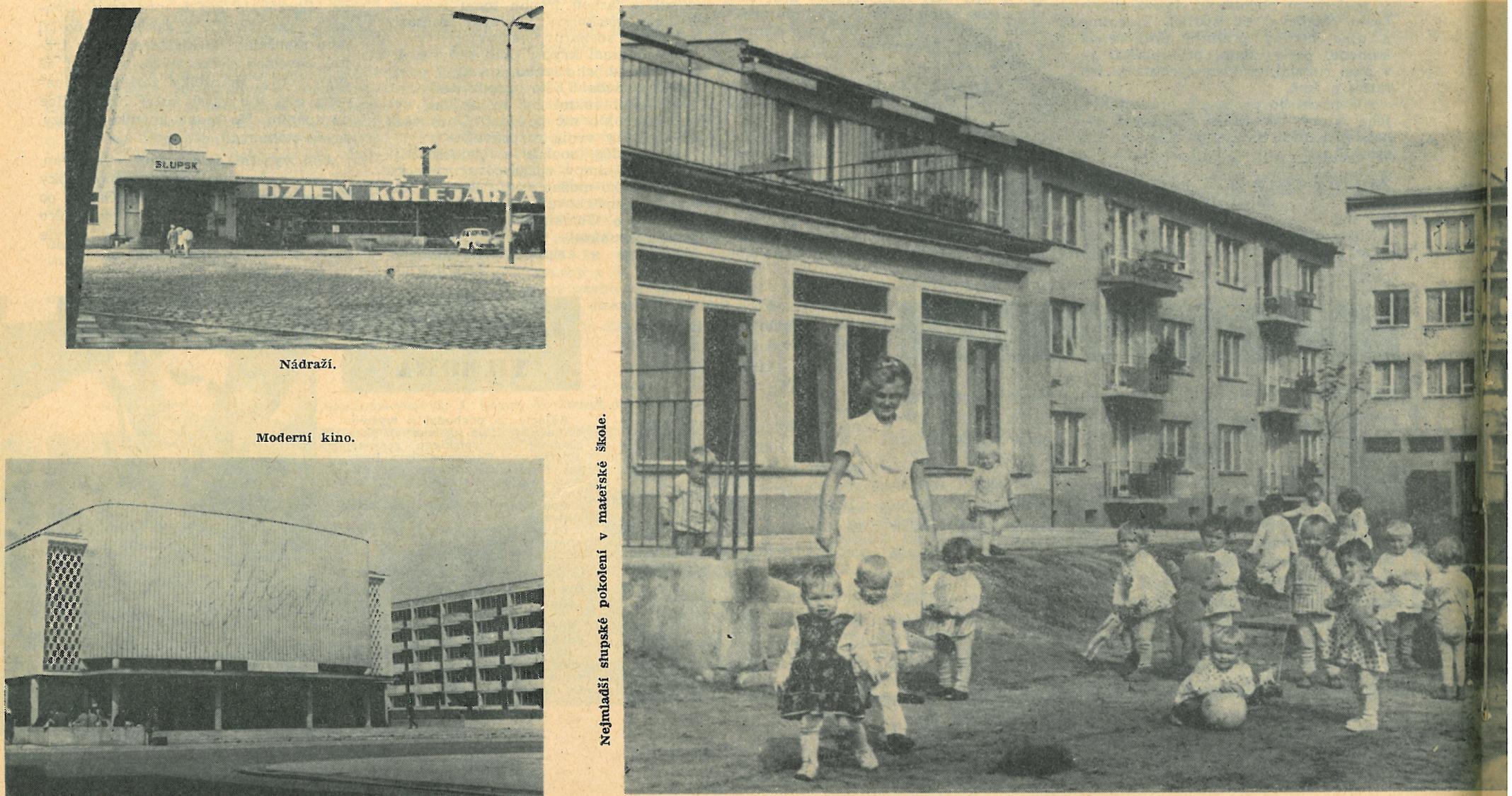
SLUPSK

Nádraží.

Moderní kino.

Nejmladší slupské pokolení v mateřské škole.

turisté obdivují zachráněné stopy dávných náherný mariánský kostel z XV. století, nský gotický zámecký kostel z XIII. století čiárem pozdně renesančním a fragmenty ochranných hradeb. Avšak pravděpodobně loupou všechny historické podrobnosti a okolství, jak to potvrdí naše snímky, je veskrze ačkoliv následkem válečného dění bylo zničeno 50 procent. Nyní je největším městem Koszalinu, má už téměř 60 tisíc obyvatel a Stolp — jak Němci nazývali Słupsk, měl svit.

Byl germanizován nejenom hrozbou, mezi, ale také z kazatelny. Když v polovině letí se reformace dostala i sem, byly kostely — Slovanů předávány Němcům. Už koncem

letí nebyl ve Słupsku ani jeden katolický ani jeden kněz. Ale Slované se nikdy nestali, jak to velmi ohotně činili němečtí kolonizatorem své víry si zachovali také posvědčení tomu různé knihy z tohoto období, u dnes „bílými vránami“. Knihy nesou stopy živání a velmi často byly kladené věřícím.

Filipomeňme například kaszubský kancionál v roce 1643 vytištěn za peníze kněžny Anny Jarře, rodilého Kaszuba Michała Mostnika. Název tohoto kancionálu zní: „Ty ksąszki jednotrójnemu ku chwale i zbudowaniu Kościoła Świeńskiego w nasze Pomorske na prośba elu tosz z nakładem darowanym niektórych braci spisał pszełszil y na jawnosć wydał Iostnik.“

Mnohokrát chtěli namluvit světu, že Kaszubi Vendové jsou národem nemajícim nic s Polskem. Avšak známé fakty a písemné ty promlouvaly přesvědčivěji. Tyto země a byly a jsou ryze polské. Od chvíle, kdy byla první knížectví, po celou dobu jejich bojů polským nátlakem, až po dnešek.

HISTÓRIA OPÄŤ VRAVÍ

Istý júnový deň tohto roku znad brehov Čierneho jazera pohol sa smerom na Prahu konvoj, ktorý viesol debny vylovené z hlbín vody pod Špičákem. Prevedené patričnými odborníkmi predbežné výskumy vrateli, že tajomné debny obsahujú časť hitlerovských materiálov z druhé svetovej vojny.

Doklady „Príse ne dôverne“ a „Tajomstvo Čierneho jazera na Šumave v Československu.“

Na začiatku nič neohlasovalo veľkú senzáciu z dejín hitlerovskej riše, ktorá vo veľmi krátkom čase obehol celý svet. Písala o tom aj naša tlač po tlačovej konferencii ministra vnútra ČSSR Lubomíra Štrougal, ktorá pred nedávnom konala sa v Prahe.

TAJOMSTVO CIERNYCH VOD

Bola to jedna z tých náhod, ktoré dovolili odhalieť nie jedno tajomstvo hitlerovcov. V Čiernom a Čertovom jazere československá televízia natáčila film o práci potapáčov pod vodou. Zvedavá filmová kamera, ktorej pozornosť neujde najmenšia podrobnosť, zachytia obrysne neznámych predmetov. Zanedbalo presvedčili sa, že sú to drevenné debny. Zo začiatku sa myslelo, že obsahujú výbušiny, vložené do jazera prchajúcimi hitlerovskými vojskami.

Avšak rýchle sa presvedčili, že drevenný obal chráni len kovové skrinky, vodotesne izolované proti vlhkosti a zaliate izolačnou hmotou. Už prvé výskumy dokázali, že v ich vnútri nachádzajú sa cenne informácie o činnosti rišského hlavného bezpečnostného úradu (RSHA) v Berlíne, z jeho činnosti v rôznych oblastiach.

Hitlerovi svoj tajný archív skrývali veľmi chytráky na rozličných miestach Nemecka a okupovaných krajín, k čomu dala podnet konferencia predných funkcionárov — konaná 10. augusta 1944 roku v Červenom dome „Maison Rouge“ v Štrasburgu v Alsacku. A hoci vedeli, že osud druhé svetovej vojny sa definitívne rozhodol, utvarali predpoklady pre budovanie tzv. štvrtéj riše. Osudy dejín točili sa však nezávisle od ich vôle a nádeji, a najdené dokumenty sú svedectvom ich zločinov a snah ovládnuť svetu.

Strasburgska porada rozhodla skryť najcennejšie a najdôležitejšie dokumenty tretiej riše, aby sa nedostali do rúk predovšetkým sovietskej armády. Boli odkomandované z SS zvláštne jednotky, ktorých úlohou bolo zabezpečenie a prevezenie tajných materiálov na vopred ustálené miesta.

Pravdepodobne Čierne jazero nebolo predvidané na uschovávanie týchto dokumentov. Je známy fakt, vyslania z Berlína a z Prahy dvoch konkrétnych transportov, ktoré určite viesli narabované bohatstvo ako aj písomné materiále z činnosti RSHA. Ich cieľom bola pravdepodobne alpská pevnosť — to znamená alpské jazerá.

Ale v chaose porážky, panického ustupovania a strachu pred zodpovednosťou, niektorí velitelia transportov nedodržali určené trasy. Podelili sa na menšie skupiny, ktoré neskôr trati spojenie medzi sebou a pôsobili už na vlastnú ruku.

CIERNÝ POKLAD

Asi týmto spôsobom časť tajných dokumentov jednotlivých úradov rišského hlavného bezpečnostného úradu, dostala sa do Čierneho jazera. Tieto domienky nachádzajú svoje potvrdenia tiež aj v osobných výpovediach ľudí žijúcich na okoli Železnej Rudy,

a ktorí teraz, po najdení debien mohli považovať fragmenty svojich spomienok s touto akciou.

Aké to boli materiály? Jedná sa tu o také, ktoré — ako vrazil minister Štrougal — obsahujú dokumenty k udalostiam, už historiou objasneným a doloženým. Okrem toho sú však súčasťou nálezu dokumenty k udalostiam, ktoré dosiaľ neboli dostačene doložené. Dalej ide o originálne dokumenty, ktorých existencia sa predpokladala, ale dosiaľ sa nenašli.

VRAŽDA DOLIFUSA

Časť týchto neobyvklé zaujímavých dokumentov sa vzťahuje na nevydaný puč v Rakúsku z 25. júla 1934 a podiel nemeckej zpravodajskej služby na anšluse Rakúska, t.j. násilnom pripojení Rakúska k hitlerovskému Nemecku. O tom svedčí predovšetkým materiál o tzv. „historickej komisií rišského vedúceho SS“, ktorú zriadili mesiac po anšluse, a ktorá snažila sa zhadiť podiel nacistickej rozviedky na puči ako aj opísať svetové verejnosti rakúske udalosti, tak ako ich privrápila nacistická propaganda.

Komisia predovšetkým snažila sa rehabilitovať jedného z hlavných páchateľov vraždy kancelára Dolifusa — Ottu Planetu, ktorého rakúsky súd pre vlastizradu a spáchanu vraždu odsúdil na trest smrti. Nacisti chceli dokázať, že kancelár bol zabity viacemenej náhodou pri vzniknutom chaosi. Najdené dokumenty svedčia však, že plán puču v Rakúsku bol za úzkej súčinnosti rakúskych a nemeckých nacistov podrobne vypracovaný.

Nález listov z Čierneho jazera vráhal svetlo na prípravy popredných nacistických pohlavárov k tzv. konečnému riešeniu židovskej otázky t.j. k plánovaniu likvidovaniu židov cez nacistov.

V júli 1941 píše Goering Heydrichovi list, v ktorom ho poveruje urobiť všetky potrebné prípravy k likvidovaniu židov. A Heydrich — ako svedčí ďalší dokument — veľmi ochotne prijal toto poverenie a 25. januára oznamuje K. H. Frankovi, „že prípravne práce sa už započali“. Neskoršie, po 8 mesiacoch sám Frank hlásí IV. úradu Hlavného rišského bezpečnostného úradu, že v Terezíne sa už teraz nachádza 43 tisíc obyvateľov a zároveň uvádza, že v najbližšom čase očakávajú ďalších židov z ríše v počte 26 tisíc osôb.

PRINC PRE SLOVENSKO

Zaujímavá je ďalšia časť materiálov aj z činnosti hitlerovskej rozviedky v Taliansku. Na základe spojenec kých dochôd medzi nacistickým Nemeckom a Talianskom bolo sice zakázané robíť zpravodajsku činnosť na území druhého partnera, avšak nacisti, ako vyplýva z najdených dokumentov, túto dohodu zásadne nedodržiavali. Do Talianska vysielali celú rádu agentov, ktorých nesmela talianska bezpečnosť odhaliť. Ich činnosti neušli ani popredný talianský vodcovia fašistov ako Mussolini, jeho zafgró Ciano, vtedajší minister zahraničných vecí a iní. Nemecká zpravodajská služba si veľmi strážila pohyb talianských diplomatov na svojom území.

Z rozpracovania nacistickej rozviedky o Ciano dozvedáme sa aj to, ako proti Nemecku zamerané klerofašistické talianské kruhy sa vázne zaobrali myšlienkom utvorenia monarchie na Slovensku. Na jej čelo mal byť postavený princ alebo niekterý príslušník královskej rodiny.

Nálezy prinášajú i dokumenty o príprave akcie zvané Anzio, cieľom ktorej bolo zničenie štábu veliteľa 5. a 8. anglo-americkej armády v noci z 8. na 9. marca 1944 roku.

NOVÝ POHĽAD NA RUNCIMANA

Najdené dokumenty, vrhajú tiež nové ostré svetlo na anglicku misiu vedúnu lordom Runcimanom pred II. svetovou vojnou v Československu. Vyplýva z nich že nacistická bezpečnostná služba sa podielala aj na rokovanej misii, a to veľmi šikovne cez svoju agentúru v Londýne. Ona to bola rozhodla, že Runciman bude počas svojho pobytu v Československu ubytovaný u dr. Maxa Egona von Hohenlohe — Langeburg, ktorý už dávno bol agentom berlinskej Sicherheitsdienst.

O tom aký význam hitlerovci pripravovali svojmu vnešenemu agentovi svedčí i skutočnosť, že von Hohenlohe — pán na Červenom Hrádku pri Chomutove, z poverenia rišského bezpečnostného úradu, v júli 1939 roku bol vyslaný do Londýna, aby ziskal vedúci britských politikov pre to, aby sa nemecko-polský problém riešil tak isto ako sudetský problém.

Lord Runciman i v tomto prípade prejavil ochotu zapojiť sa do riešenia tzv. nemecko-polského problému a využil svoje osobné vzťahy k britskému ministarskému predsedovi Chamberlainovi.

Jednako zaujímavý je aj denník Hohenloheho dcéry, ktorá svojho otca často sprevádzala a do denníka si stároliovo zaznamenávala — okrem svojich osobných záujmov a zážitkov i obsah politických rokovania svojho otca. Uverejnenie tohto zápisnika — podľa ministra Štrougalu — mohlo by ešte dnes priniesť prinajmenšom nepríjemnosti niektorým osobnostiam západnej Európy.

VO VNÚTRI RIŠE

Medzi zaujímavé dokumenty patria aj tie, ktoré hovoria o vnútornej situácii v Nemecku a v okupovaných krajinách. Vyplýva z nich, že predmetom zvýšeného záujmu bezpečnostnej služby bola v súvislosti s napadením Sovietskeho svazu činnosť ilegálneho komunistického hnutia. Na území Veľkého Berlina a inde sa zjavili početné letáky a plagáty Komunistické strany Nemecka, vyzývajúce obyvateľstvo do boja proti nacizmu.

Obsah týchto dokumentov — povedal minister L. Štrougal — je svedectvom, že i v dobe úspechu hitlerovcov na fronte, bolo komunistické hnutie tak ako na okupovaných územiah tak i v samotnom Nemecku, veľmi dôležitým činiteľom, s ktorým musela nacistická mašinéria intenzívne bojovať.

ZATIALE ČASŤ TAJOMSTIEV

Ceskoslovenskí a zahraniční novinári na tlačovej konferencii mali možnosť uvidieť mnohé z jednotlivých dokumentov, o ktorých hovoril minister Štrougal a ktoré boli najdené v čiernych, pohľadom nepreniknuteľných vodach Čierneho jazera, siahaných až do 40-metrovej hĺbky. Získané dokumenty majú význam nie len pre poznanie histórie v období nacizmu, ale majú význam i pre zaručenie bezpečnosti v budúcnosti.

V závere minister vnútra Lubomír Štrougal predniesol, že boli najdené i údaje týkajúce sa agentov a konfidentov Sicherheitsdienstu a gestapa, ktorí v súčasnej dobe ešte nemôžu sa uverejniť.

Debny z Čierneho jazera zavieračce asfaltom zaliaťe balíky dokumentov hoci hovoria už teraz mnoho, povedia postupne ešte viac, lebo zatiaľ je preskumaná len ich časť. Uvedené a ďalšie materiály sú predmetom ďalšieho skúmania a vychodnocovania.

ZO ŽIVOTA SPOLOČNOSTI NA ORAVE

Dňa 18. októbra t.r. konala sa v Jablonke volebná schôdza do Obvodného výboru za účasti všetkých skupín Československej kultúrnej spoločnosti na Orave, ktorej predsedal kr. Ján Ondica zo Zubryce Dolnej. Schôdze — ako sme informovali v minulom čísle — sa zúčastnili zástupcovia Ústredného výboru Spoločnosti a Miestneho výboru strany. Zprávu ustupujúceho výboru Spoločnosti a Revíznej komisie o činnosti Obvodného výboru za minulé obdobie t.j. od 23. mája 1962 roku prednesli: kr. Ján Kovalík zo Zubryce Dolnej a kr. Ján Świątek z Piekielnika.

Zpráva ako aj živá a široká diskusia, ktorej sa zúčastnilo 14 diskutantov, hodnotila doterajšiu pôsobnosť Spoločnosti na Orave, všetkých jej organizačných a kultúrnych zložiek, poukazovala na úspechy a nedostatky kultúrnej práce. Neopomenula tiež spoluprácu s Ústredným výborom Spoločnosti — tu okrem kladov našli sa aj kritické poznámky. Bol tiež určený program činnosti na ďalšie obdobie. Účastníci schôdze zdôraznili zároveň, že jednou z prvoradých povinností všetkých miestnych skupín, celého ich aktív, je ďalšie rozširovanie časopisu „Život“, ktorý je časopisom Spoločnosti a piše o problémoch jej členov a pre nich.

ČLENOVIA

Svedectvom dobrej práce Spoločnosti na Orave a jej autority, ktorú si získala, je mohutný stav našich členov — hovoril v prednesenej zpráve predsedu Ján Kovalík. Po organizačných fažkostiah, ktoré sme mali po volbách v roku 1962, máme dnes v radoch nášho OV Spoločnosti 1.041 členov zoskupených v 12 miestnych skupinách, a každým mesiacom je ich viac. Všetkým tým členom pôsobiacim v kultúrno-osvetovej a organizačnej práci Spoločnosti, všetkým Miestnym skupinám, ktoré ako základné buňky pestuju a rozvijajú kultúrne tradície aj sociálne pozdvihnutie. Obvodný výbor venuje veľkú starostlivosť. Pomáha im v určovaní a realizovaní ich programu práce organizačnej aj kultúrnej. Aktív Obvodného výboru dobre vie o tom, že čím užší bude osobný styk, čím menej obežníkov a viac bude živého slova, tým lepšie budú výsledky celej práce. A preto sa snaží, aby čo najčastejšie vo vzájomnom osobnom styku s Miestnimi skupinami si pomáhať. Aj keď máme ešte menej životné niektoré miestne skupiny, aj keď ešte niekedy sa stáva, že niektorí členovia našich výborov figurujú len na papieri, predsa ako celok, ako celá Spoločnosť na Orave máme určité úspechy — konštatovala obvodná schôdza. Okrem našej práce vyplývajúcej zo stanov Spoločnosti, stáva sa často tak, že naši krajania obracajú sa na nás, tak isto ako aj na aktív miestnych skupín, so všeliajkými záležitosťami, prosbami a my všetci snažíme sa im pomáhať v rámci našich možností. Niektoré otázky

vybavujeme na mieste alebo im radíme kde a na koho sa majú so svojou záležitosťou obrátiť.

DIVADLA, SÚBORY A KAPELE

Sám názov Československej kultúrnej spoločnosti hovorí, že hlavnou náplňou našej práce je rozvíjanie kultúrnej činnosti — zdôrazňuje zpráva OV. A preto týmto smerom prebieha aj naša práca. Činnosť naša, aj napriek ešte niektorým nedostatkom a chybám, je široká. Aj keď ešte s kultúrnou činnosťou niektorých našich miestnych skupín nemôžeme byť ešte spokojní, predsa doterajšie výsledky Obvodný výbor hodnotí kladne.

Divadla, súbory a kapele tešia sa veľkým úspechom na našich dedinkách. Naši krajania radi sa zapájajú do práce v ochotníckych divadelných krúžkoch, súboroch a hudbách. Ochotne trávia čas pri nacvičovaní programu a so svojou hrou stretávajú sa s veľkým potleskom svojich divákov. Tešia sa uznaním vo svojich susedných dedinách.

Zatiaľ boli nacvičené iba tieto divadelné hry v Lipnici Wielkiej kr. Emil Miščačik so svojim divadelným krúžkom odohrali u seba v dedine a na elemiáciach v Nowom Targu — „Ženský zákon“. V Chyžnom hru „Tri vrcia zemiakov“ režíroval kr. Jozef Omylak. Predviedli ju doma a na elemiáciach v novotarskom Okresnom dome kultúry. V Piekieliku kr. Lýdia Mšálová nacvičovala s členmi divadelného krúžku 2 hry: slovensku a poľsku. Neúspešne sa však skončilo nacvičenie divadelnej hry krúžkom v Harkabuze vedeným kr. Františkom Harkabuzom, ktorá z určitých príčin nebola odohraná.

Máme tiež v našich skupinách na Orave úspešne učinkujúce súbory a kapele: v Chyžnom je dýchovka, ktorú vede kr. Omylak, v Harkabuze je miešana hudba (tanečno-estrádna), ktorá už niekoľkokrát sa zúčastnila verejných vystúpení a rôznych slávností. Máme tiež dva spevácke krúžky: v Chyžnom a v Lipnici Wielkiej, ktoré tiež už niekoľkokrát verejne vystupovali a získali si veľký potlesk. V nadchádzajúcej sezóne 1964/65 program tejto práce bude ešte viac rozšírený („Život“ prinaša o novom programe zprávu v minulom čísle).

Úspechy kultúrnej práce Spoločnosti na Orave mohli byť ešte väčšie tým viac, že v našich radoch máme veľa talentovaných členov a naši spoluobčania chceli by ich vidieť viac a častejšie v kultúrnom programe. Avšak máme aj určité fažkosti, ktoré môžu odstrániť len Ústredný výbor Spoločnosti a Oddelenie kultúry Okresného národného výboru. Sú to predovšetkým fažkosti s výberom hier a programov vhodných pre naše súbory, tak slovenských ako aj poľských, a určité prekážky aké máme doposiaľ s obdržaním súhlasu Prezidia Okr. nár. výb. na prevedenie vystúpení. Tieto otázky nie sú ešte úplne vyriesené spomenutými inštitúciami, a muisia byť čo najskôr odstránené. Tak

isto treba, aby našim členom dostávalo sa viac uznania za ich namáhavú, spoločenskú prácu v šírení kultúry na Orave — zdôrazňuje zpráva a diskusia na schôdzi.

KLUBOVNE

Vedené na našich dedinkách klubovne už roky tešia sa dobrou tradíciou. Naši krajania dobre sa v nich cítia, boli v nich usporiadane rôzne kurzy a iné kultúrne podujatia, načičujú sa hudobné a divadelné hry, spevy a tance, z ktorých majú radosť niened mladí, ale aj starší. Tam, kde miestne skupiny viač sú starajú o prácu svojich klubovní, tam aj návšteva je vyššia. Napr. takto je v Jablonke ako aj v Oravke kde o klubovňu starajú sa krajania Paniak a Grobarczyk. A v Zubryce Dolnej ktorý bol sprístupnený školský televízor bola tiež vysoká návšteva.

Dnes máme v prevádzke šesť klubovní, ale v nadchádzajúcom roku bolo by treba zariadiť ďalších sedem. Toto by značne rozšírilo našu kultúrnu prácu. Podľa Obvodného výboru veľkou prekážkou v činnosti klubovní je to, že pracujú len v zimných mesiacoch, t.z. od októbra do mája. A predsa v letných mesiacoch po ľahkej celotelodennej práci, v soboty a nedeľe všetci radi by si v nich oddychli a spríjemnili voľný čas. Tiež niekoľkokrát sa stane, že aj turisti by si radi pobesedovali s našimi krajanmi. Poznáme prípad, že naši hostia — turisti — ktorých je každý rok na Orave viac, chodia a hľadajú nejakú kultúrnu miestnosť kde by mohli tráviť a kultúrne využiť voľný čas, aj naše klubovne mohli byť využívané. Keď by boli otvorené celý rok. Určite by to povznieslo aj úroveň ich práce a prispeло k dobrému spolunažívaniu — konštatovala obvodná schôdza.

Tak isto je aj s vybavením klubovní. Bolo by treba, aby Ústredný výbor spolu s okresným oddelením kultúry dal si viac záležať na kultúrnejšom vzhľade všetkých našich klubovní. Tak isto veľkou pomocou pri šírení osvety je kniha. Preto by bolo treba sa snažiť, aby knižnice boli doplnené novými sväzkami v tom aj slovenskou literatúrou, ktoréj nedostatok stále pocítujeme. Svedectvom toho ako sú knihy obľúbené našimi krajanmi je to, že priemerný počet tých ktorí ich vypožičávajú v jednotlivých miestnych skupinách siaha od 70 do 120 zájemcov.

JEDNOTNÝ FRONT

Treba si tiež povedať — hodnotila obvodná schôdza — že naši krajania nestoja bokom od zmen prebiehajúcich na ich dedinkach. Raduje nás aj stále plnejsia ich účasť v spoločenských prácach, že stále viac pomáhajú pri výstavbe alebo oprave ciest, stavbe mostov a elektrifikáciach atď. Stále širšia je ich účasť v rolníckych krúžkoch, slovom aktívne sa zapájajú k všetkým podujatiám, ktoré vznikajú

na ich teréne. Zvlášť nás teší, že sa stále očotnejsie zapájajú do práce v radoch spoločenských a politických organizácií pôsobiacich na Orave. Dnes není už žiadna organizácia v našom obvode, ktorej práce by sa nezúčastňovali naši krajania, kde by nebolí členmi tých organizácií. Je to svedectvom zmen prebiehajúcich na našej dedine, je to dôkazom správneho chápania jednakých povinností a práv všetkých občanov bez ohľadu na národnosť, je výsledkom stáleho uvedomovania Spoločnosti o potrebach zapájania sa do celonárodného života v našom okrese, aby sme netvorili akusi si osamotneniu skupinu stojacú na pokraji verejného života. Také boli pracovné problémy Spoločnosti na Orave v minulom období, také sú tiež perspektívny našej ďalšej činnosti — zistovala obvodná volebná schôdza.

SPOLOČNE V GROMADE

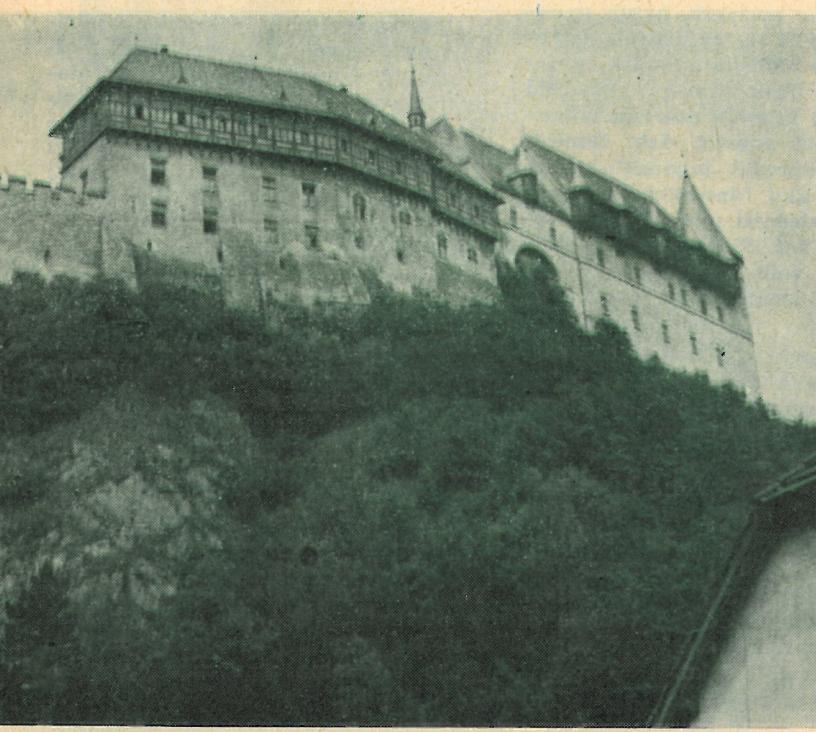
Diskutujúc nad ďalšími úspechmi a doterajšími výsledkami kultúrnej práce miestnych skupín na Orave, diskutanti s veľkou starostlivosťou vrateli o činnosti Spoločnosti, vytýčovali ďalšie jej smery. Medzi inými kr. Jozef Solava zdôrazňoval malý výber literatúry, kr. Pierog vratel o výbere repertoáru a kr. Ondica upozorňoval na nutnosť založenia Obvodného výborom súpisu celého náradia, ktoré majú k dispozícii jednotlivé miestne skupiny. Diskutovalo sa tiež o odstránení takých nedostatkov práce o ktorých hovoril kr. Kapušiak Vendelín t.j. o zlepšení opravy hudobných nástrojov, televízorov a pod. napr. Ústredný výbor prevzal do opravy ešte v máji harmoniku a do dňa obvodnej schôdze ju nevrátil miestnej skupine.

Mimoriadne dôležitým bol príspevok tajomníka miestného výboru PZPR v Jablonke súdr. Fr. Chovanca, ktorý oboznánil účastníkov s úlohami a perspektívami Oravy. Hovoril, že v Jablonke v budúcej päťročniči plánuje sa stavba internátu, nové stavby, vodovod a možno, že aj tak potrebného pre Oravu pracovného podniku pre asi 300 zamestnancov. Okrem toho na Orave už sa buduje škola, „agronómka“, zavádzá sa elektrický prúd a veľa, veľa iných potrebných investícií.

Na otázky diskutantov týkajúce sa organizačnej práce Spoločnosti a to kr. Kulaviaka zo Zubryce Dolnej, Chovanca z Podsvartia, Machaja z Oravky a Paniaka z Jablonky odpovedal tajomník ÚV Bronislav Knapczyk. V zhodnotení schôdze predsedu ÚV Ján Molitoris podrobne vysvetľoval pracovné smery organizačnej a kultúrnej činnosti, ktoré boli predmetom jednania obvodnej schôdze.

Všetci delegáti a účastníci obvodnej schôdze podčiarkovali predovšetkým nielen rozšírenie jej radov, ale preovšetkým pozdvihnutie jej na vyššiu úroveň. Najmä upozorňovali na spoločenský postoj všetkých členov Spoločnosti, na ich činnú a aktívnu účasť v prácach, v živote Gromady, aby každej rodine na Orave sa lepšie žilo.

POHLEDNICE Z KARLŠTEJNA

Byla hezká jarní nedele a cílem našeho výletu za králi Československou byl Státní hrad Karlštejn. Byl jsem prekvapen obrovským zájmem, jež rodáci venujú národní památkám tohto druhu. Kromě toho, že bylo časné ráno, prítahly sem davy turistů, autokary, automobily a mnoho a mnoho na motorkách. Prostranné parkoviště bylo preplňeno a občerstvení, ktoré bolo umiestnené po celé šířce parkoviště, bylo ve stavu úplného obliežení. Odtud vedla cesta k úpatí srázné hory z jejího vrcholu viedla okolo písničky hrad Karlštejn. Asi tak v polovine cesty stála miestna hospoda, v níž vyhľadávala kapela a skočné tóny české polky nás doprovázely po celou cestu, kterou bych rozhodne nenašiel mierou.

Poněkud unaveni jsme konečně dorazili k vrcholu.

Hrad jako by se scvrkl, ale zato jsme měli nádherný výhled na překrásnou českou krajinu. Pochopili jsme, proč právě zde se Karel IV. rozhodl postavit hrad, v srdci starého mysliveckého revíru. Bylo to 10. června 1348, když pražský arcibiskup Arnošt z Pardubic za přítomnosti krále položil základní kámen pod hrad. Karel IV. je historiky považován za jednoho z největších panovníků své doby. A tento velký český král a od roku 1346 král a později císař německý, měl také velké nadání stavitelské. Položení základního kamene pod Karlštejn se odehrálo téměř současně se založením nejstarší středočeské univerzity v Praze — Karlovy univerzity — a výstavbou pražského Nového města. Iniciátorem všech těchto staveb, které umístily Prahu v řadě nejvzácnějších

měst Evropy, byl tento panovník.

Karlštejn, tehdy nedobytný hrad, je dnes pln památek, které zde přečkaly dějinné bouře a ubránily se hladání času. Výborní průvodci informují turisty o této minulosti, hovoří o osudu a o všem dění, které Karlštejn přežil, uvádějí fakty ze života Karla IV. Například v kapli svaté Kateřiny se právě zamýšlel. Nikdo ho nemohl vyrušit a pouze velmi důležité státní listiny se mu podávaly k podpisu malým otvorem z kostela. Nejlépe však bude, když každý z Vás, milí čtenáři, navštíví překrásný Karlštejn, poslechně si všechny zajímavosti a bude vlastníma očima obdivovat tuto zvláštní, jedinečnou a drahocennou národní památku Československa.

M.K.

Prastará je história boja človeka s dunajskými vodami za upevňovanie pôdy i za jej kultiváciu, za ovladnutie dunajského vladára. Od pradávna si Dunajom klesnili cestu a prenikali do nových oblastí rôzne ľudy, najrozličnejšie kultúrne a civilizačné vplyvy. Nariek tomu, že Dunaj patrí dnes medzi rieky, ktoré majú tzv. „dobrý charakter“, predsa rozvodnený vie urobiť veľa škôd. Povodne ničili ľudské diela, široké lány podunajských polí, džunglovité lesy pobrežia a stovky samotných ostrovčekov vydaných napospas vodám Dunaja, po každej povodni menili svoj povrch, ostrovy zanikali a vznikali, ale človek v boji s prírodou neustal. S každým storočím stále viac ovládal mohutný tok tej starej rieky, ktorá omýva brehy ôsmich štátov (NSR, Rakúsko, ČSSR, Maďarsko, Rumunsko, Bulharsko a SSSR).

Tento kanál, ktorého vody pohnu hydroelektrárň, bude pozoruhodným dielom. Jeho šírka triesto metrov – dvojnásobne až trojnásobne prevyšší všetky najdôležitejšie námorne prieplavy – Suezsky, Panamský, Bielomorsko-Baltsky, Severomorsko-Baltsky a Korintskej prieplav dokonca desaťnásobne.

Jeho hlbka dosiahne dokonca minimálne plavebne hlbky morských prieplavov: Singapurského, Bosporského, Magalhaesovej a Doverskej užiny. Ti-síce kubíkov vody bude každu sekundu padat na lopatky Kaplanových turbín hydroelektrárne v Gabčíkove, ktorá bude mať výkon 700 MW a vyrobí ročne priemerne 2 miliardy 580 miliónov kWh elektrickej energie. Bude ona najväčšia v Česko-slovensku a pritom vysoko automatizovaná a vy-

DUNAJSKÉ PREMENY

Dnes, tá najdlhšia po Volge rieka Európy, na svojej trati dlhej 2.580 km., teda už od Ulmu v Schwartzwalde až po Čierne more nesie tisíctonové lode, na jej brehoch stoja prístavy a lodenice, doky a žeriavy, stovky mest bez nej neboli by na mape sveta. Lode pod československou vlajkou už vyše 40 rokov plávajú nielen do Budapešti, Bratislav, Russe, Izmailu ale aj s dunajských prístavov dostávajú sa do Labe a ďalej do Dražďan, Magdeburgu, Štetína a Hamburgu.

Dunaj má však nesmierny význam aj ako zdroj energie a to jeho bohatstvo, v poslednom čase vzbudilo veľku pozornosť podunajských štátov. Na základe desiatok štúdií a konzultácií vznikla schéma medzinárodného využitia Dunaja od vtoku Moravy až po jeho deltu na Čiernomorskom pobreží. Konečný generálny plán schválila Stála komisia Rady vzájomnej hospodárskej pomoci pre energetiku o polnohospodárstvo. Dvojstrannými medzištátnymi dochodami sa dochodla výstavba jednotlivých sústav dunajských diel. Tak vznikli tri významne medzinárodné konvencie najväčšej vodnej stavby strednej Európy.

- Rumuni podpisali zmluvu s Juhosláviou o výstavbe vodného diela v Železných vrátoch.
- Bulharsko podpísalo zmluvu s Rumunskom o projekčnej priprave vodného diela Izlaz-Somovit.
- ČSSR a Maďarsko podpisali konvenciu o realizovaní sústavy vodných diel medzi Bratislavou a Nagymarosom, ktoré budú vybudované po oboch stranach Dunaja na úseku zhruba 200 km.

Československo-Maďarský projekt zmení na nepoznanie stredný úsek Dunaja na Slovensku. Zatial poznajú ho predovšetkým vodáci, turisti, lodníci a rybári. Počujú o jeho najstaršom úsadišti – Gabčíkovo, rádioprijímači, keď Československý rozhlas vysiela denný stav vody Dunaja. Tuna po celý rok sleduje sa zmeny plavebnej dráhy Dunaj Váh. Gabčíkovo je tiež dnes miestom, z ktorého riadia a vedú stavebné akcie na spútanie Dunaja. Ale už zanedlho krajina ta zmení sa od základov. Na miesto romantického polesia mimoriadne bohatého v prelete vodného vtáctva – raja pre polovníkov z celej Európy, vkráči najmodernejšia hydrocentrála, vznikne obrovské more a doterajšie kanály obohatia sa o veľkého obra.

Tuna, približne 26 km od Bratislavu, v rovine Hršov-Dunakiliti sa Dunaj prehradi hrádzou, ktorá vytvorí umelé more a osobitnu rekreačnu oblasť. Táto vodná nádrž bude mať plochu asi 5000 ha., pričom z nej odbočí obrovský kanál o dĺžke 18 km, na ktorom sa pri Gabčíkove postavi hydroelektráreň s ôsmimi turbinami, lopatky turbín poženie voda dvadsať jeden metrov vodopádu. Lebo na taku výšku zdvihne sa voda Dunaja. Na pobreží vyrastie vysoký betónový mur priehrady.

bavená autooperatormi a rozličnými špeciálnymi zariadeniami.

Vodné dielo Nagymaros ma sa vybudovať 12 km od československo-maďarských hraníc, medzi sídliskami Nagymaros a Visegrád. Táto nová maďarská hydrocentrála bude s hatou v dunajskom riečišti, dvoma plavebnými komorami, rozvodňou a pomocnými objektami. Samotná elektráreň bude dvojdielna, umiestena po dvoch stranach hrate a bude mať 12 Kaplanových turbín s výkonom 187 MW a priemernou ročnou výrobou 1 miliard 24 miliónov kWh energie.

Význam obidvoch vodných diel bude sice energeticky, avšak s ich výstavbou bude sa riešiť aj medzinárodná dunajská plavba. Výstavba vodných diel bude mať zároveň veľký vplyv na zmenu vodného režimu širokého územia a jeho prírody. Príkladom môže tu byť to, že výstavba jedinej vodnej nádrže medzi ústím Moravy a Ipeľa znamená zvýšenie produkcie ozimej pšenice na hektár z doterajších 23,9 na 39 centov, kukurizy z 29 q na 58 q, cukrovej repy o 180 q — slovom úprava vodného režimu na ploche 240 tis. hektárov priniesie takmer trojnásobne viac výroby. Práve preto bude sa tu tiež riešiť otázky polnohospodárstva, lesníctva a vôbec všetkých zviazaných s tým prírodných podmienok ako aj pôvodného bohatstva — stavu rýb. Vzniknu tiež rekreačne oblasti medzinárodného významu. Príkladom bohatstva aké skrývajú žltozelankové hladiny Dunaja je aj to, že ich využitie len medzi Bratislavou a Budapešťom predstavuje úsporu 5 miliónov ton hnedejho uhlia ročne, čo je oveľa viac než sa tohto roku vyťaží vo všetkých hnedoruholných baniach na Slovensku.

Práce nad výstavbou týchto vodných diel sa už započali. Ešte v tom roku sa dokončia prieskumy, a v budúcom sa začne s výstavbou staveniskového zariadenia, bytov, dopravy a prevádzkových budov, a o ďalšie dva roky začne sa stavbu giganta na Dunaji, ktorý sa dokončí v roku 1973, pričom elektráreň v Nagymarosi dodá prvý prúd už v roku 1970, hydrocentrála v Gabčíkove o rok neskôr.

Na juhoslovanskom a rumunskom brehu Dunaja, na miestach, kde je Dunaj na svojom prietoku Karpatmi najužší, tiež nedávno začali sa práce na spoľočnej rumunsko-juhoslovanskej priehrade, ktorá dá obom krajinám okolo 10 a pol miliarda kilowattodín ročne a skoro o 350 % zvýši kapacitu plavby ná Dunaji. Budú môcť plávať lode s dvojapolnásobne väčším výtlakom ako aoposial. Tri sústavy podunajských krajín RVHP budú ročne produkovat osemnásť a pol miliarda kWh elektriny, čo je však ešte stále necela polovica možnosti vodnej trate Dunaja. Podľa skromných odhadov odborníkov bolo by možné na dunajskom toku postaviť najmenej päťdesiat veľkých vodných diel. Možnosti rieky sú ešte stále neobmedzené.

Jedna z malebných uličiek

PRAHA
V
O
B
J
E
K
T
I
V
U

Staroměstská radnice s tradiční svatbou

Staroměstský orloj

CO SI OBLÉKNEME NA SVATBU?

Musí být svatební šaty bílé? Nemusí. Vhodné jsou však světlé a nenápadné. Nejhodnější jsou tedy všechny barvy pastelové, v mléčných odstínech: růžové, světlemodré, hráškové zelené nebo nazlátlé.

Svatební toalety — nejčastěji krátké — šijí se z přírodního hedvábí, tkanin gofrovaných (s vlaženým vzorem), nylonu, šifónu, krajkoviny, lehkých vlněných šatového nebo z elany.

Velmi důležitou, ba dokonce rozhodující úlohu u svatebního úboru plní dodatky. Tradiční ozdobou hlavy je krátký závoj na-

aranžovaný na čelence ozdobené květinami. Hezký vypadají také malé, ozdobné a náročnější kloboučky. Avšak mladé dívky s hezkými, bohatými vlasy mohou směle zavrhnut veškeré ozdoby a jít na svatbu vlasaté, samozřejmě pečlivě učesané. Nezapomeňte, že dlouhé bílé rukavičky a elegantní boty (také bílé) dodají slavnostní ráz vašemu svatebnímu úboru.

Svatební kytice nemusí být ani veliké, ani bílé. Malá kytinka z barevných květin na pozadí pastelových šatů je vskutku hezoučká.

MILÉ ČITATEL'KY!

VYHOVUJÚC VAŠIM ŽELANIAM UVEREJŇUJEME NA TEJTO STRANE MATERIALE LEN PRE ŽENY. REDAKCIA BY SI PRIALA, ABY SA ČITATELKY STALI SPOUREDAKTOŘMI TEJTO ICH STRÁNKY. PRETO ČAKÁME NIELEN VAŠE LISTY S POZNÁMKAMI A NÁVRHMI, ALE TIEŽ MATERÁLY NA UVEREJNENIE. PODELTE SA S INÝMI SVOJIMI SKÚSENOSTAMI.

Spánok nemožno ničím nahradit. Je dokázané, že smáď a hlad možno znášat ľahšie ako nedostatoč spánku. Spánok je verným strážcom nervového systému. Dieťa, len čo sa narodí — spi. Z hodiny na hodinu rastie, silnie.

Jednorocné zdravé dieťa má spať aspoň trinásť hodín, sedemročné dieťa aspoň jedenásť hodín.

Deti od desač mesiacov do dvoch rokov majú v priebehu dňa spať dvakrát, od dvoch do siedmich rokov zase jeden raz. Denný spánok je pre deti v školách povinný. Mozog dieťaťa v tomto veku veľmi rýchle reaguje na všetky vonkajšie vplyvy. Spánok zabráňuje prepínaniu a zneškodňuje zbytočné vznuchy.

Aby dieťa dobre, hlboko spaľovalo, dieťa navykneme, že v určenom čase sa hrá, je, prechádza, sa, teda poľahky v určenom čase aj zaspí.

Je prirodzené, že dieťa potrebuje osobitnú, vlastnú postieľku. Za nijakých okolností neukladajme dieťa do našej posteľ, lebo to nie je zdravé. V lete dávajme detskú postieľku podľa možnosti na balkón alebo do záhrady pod strom: spánok na čerstvom vzduchu je lepší a zdravší. Ak nemáme balkón, ani nijakú inú možnosť, otvorime aspoň oblok. Toto robme aj v noci. V zimnom období izbu pred spaním aspoň dôkladne vyvetrajme.

Mladé matky sa často ponosujú, že novorodeniatka v noci zle spia. Väčšinou sú však na vineny samy. Nedávno bola u mňa istá matka, ktorá má veľmi radu silnú kávu a čaj. Materinským mliekom sa škodlivé látky, ktoré čaj a káva obsahujú, dostávali do organizmu dieťaťa, preto ono zle spávalo.

Nepokojnému spánku dieťaťa prispievajú aj teplo. Nebabušme deti na noc, postieľku odťahujeme od kachiel alebo výhrevného telesa.

Nekolíšme dieťa, lebo tento zdanlivivo nevinny zvyk je v skutočnosti veľmi škodlivý. Neho-

SPÁNOV DIETĀTA

vorme mu pred spánkom hrzostraň rozprávky, lebo to môže v noci vyvolávať strach a pláč.

Neprerkrumujme dieťa pred spaním, vedľ v čase spánku sa proces trávenia zoslabuje, preplnený žaludok stažuje dýchanie.

A ČO ŠKOLÁCI?

Majú napríklad menšie školopivné deti cez deň spávať? Aj pre ne je to užitočné, ale v tomto veku sa im už väčšinou do-

denného spánku nechce. Preto dbajme na to, aby v noci spali pokojne a hlboko, aspoň deväťdesač hodín. Nedostatok spánku brzdí vývoj. Dieťa je bledé, unavené, podráždené, stažuje sa na bolesti hlavy. Takýto žiak zaostáva v učení, tažíce chápce, horšie si pamätá.

Vystupňovaná duševná práca, príprava domácich úloh tesne pred spaním vedú často k tomu, že dieťa tažko zaspáva a nepokojne spi. Jednu-dve hodiny pred spaním treba prestať s každou väčnejšou pracou.

Ako máme stráviť hodiny, čím sa má dieťa pred spaním zaobereť? Najlepším uspávacím prostriedkom je pokojná prechádzka, tichá hra, kreslenie, modelovanie z plasteliny.

Sklon k spánku urýchľuje aj to, keď dieťa privynke, aby sa pred spaním používalo a nezabudlo ani na zuby a nohy. Tieto návyky sú nielen zdravé ale vyvolávajú aj také nutné reflexy, ktoré urýchľujú usnianie.

Nájdú sa aj takí rodičia, ktorí nosia deti so sebou na večerné návštevy a tam sa chvália ich „nadáním“. Dieťa sa musí „produkovať“, recitovať, spievať. Nerobme to. Ved školopivné deti majú ist do posteľ najneskôr o deviatej. Aby naše dieťa bolo veselé a vyrovnané, zabezpečme mu pokojný spánok.

L. BOGDANOVIC

MATE UŽ PÄTDESİATKU?

Ak áno, bolo by celkom nesprávne rezignovať. Ved aj päťdesiatročná žena sa má snažiť dobre vyzerať. Ale podme popriadiu.

Starostlivo si ošetrjuje vlasy. Ani mladej žene nepristane neupravený účes, ale o to väčšinu platí pre staršiu ženu. Nenosť celkom hladké účesy, tie svedčia mladým dievčatám, najlepšie vám v tomto veku pristane krátky, rafko zvlmený účes.

Ked vám začne slabnúť zrak, zaobstarajte si okuliare. Dabajte však na to, aby vám rám „priestal“ k tvári. Aby neboli užší, menší, ale ani väčší, než potrebujete. Nesprávna veľkosť by totiž mohla vyvolávať krčovité

sfahovanie svalov a tvorenie vrások, ktoré by sa dali už len tažko odstrániť.

Nestískajte pery, nezatíňajte ústa krčovito a tvrdzo, ako to robia podaktori staršie ženy. Osobitnú starostlivosť venujte svojmu chrupu a pravidelne navštívujte Zubného lekára.

Podbradok, šíja a plecia si vyžadujú osobitnú starostlivosť. Jedno si však pamäťajte: každý deň treba pokožku podbradku, šíje a krku jemne natrieť vhodným výživným krémom. Krém natierajte alebo radšej vklepávajte veľmi jemne, lebo silným vtíraním sa kaža rozširuje.

Na ruky nepoužívajte glycerín. V tomto veku vysušuje kožu.

duchá: kousek droždi (asi 1 dkg) se rozdrobi, rozmiščá na kašičku s teplým (ne horkým) roztokem Burowova (bílá voda). Na umyto tvář tu toto kašičku jemně rozetfeme, tak aby tvořila stejnoměrnou vrstvu a lehneme si asi na 10–15 minut. Potom omyjeme tvář teplou vodou a na konec ji opláchneme vodou studenou. Dobře osušíme. Opakujeme pravidelně každý druhý den dva týdny.

„Může žena otěhotnit v období kojení nemluvněte? Názory mých

ked máte na rukách žlté fliačky a ffaky, natierajte si ich cítrónovou kôrou alebo šupou z čerstvých uhoriek.

Pohyby, postoj a chôdza sú tiež veľmi dôležité. Rozhodujú o tom, na koľko ľudov vyzerá. Snažte sa chodiť pružne, noste pohodlnú obuv (nikdy nie na celkom nízkom podpätku). Držte sa rovno, vzpriamene. Chodievajte často na prechádzky.

Nejedávajte priveľa!

Pri obliekaní si nevyberajte tmavé farebné tóny. Čierne šaty si nechajte len na slávnostné priležitosti. Noste diskrétné farby modré, běžové, fialové, zelené a v lete krémové, alebo látky s jemným, drobnejším vzorom.

známých se různí. Jak je to dopravdy?"

Kojení nemluvněte není absolutne žádoucí ochranou pred novým otěhotněním. Po uplynutí 6 týdnů od dne porodu a pred opětným soužitím s manželem, měla byste navštívit Poradnu uvědomělého mateřství, v níž Vám lékař podá potřebné informace a pokyny, jak předejeti otěhotnění a současně si budete moci opatřit na místě potřebné prostředky.

DOBRE RADY

• Múka nám v zatrepke nezhrčkavie, ked ju najprv zmiešame s trochu soli.

• Možadz nazájde tak rýchlo, keď ju občas dobrem natrieme olejom do šíjacieho stroja a až o pár hodín vylestíme. Možadz sa čistí aj surovým zemiakom.

• Zatupené nožnice môžeme sami naostríť tak, že niekoľkokrát nimi zastriheme do hrubého skleného papiera. Pred použitím ich dobre utrieťme.

• Zahrdzavené kľúče ponoríme na chvíľu do terpentínu. Úplne sa vyčistia.

• Bižuteriu, ktorá oxydovaním zanecháva na šatách alebo pokózke tmavé stopy, natrieme na vnútorné strane bezfarebným lakom na nechty.

• Rozstrapkané konce šnúrok do topánok námocíme do laku na nechty a vyformujeme ich. Budú sa opäť dobre na vliekať do dierok.

• Ked viažeme baľík, špagát najprv dobré navlhčíme. Ked špagát, vyschnie, stiahne sa a lepšie upevní papier na balíku.

• Zahrdzavená skrutka dá sa opäť vyskrutkovať, keď sa na hlavíčku na kvapku petrolej alebo olej. Po krátkom pôsobení zľahka klopneme kladívom na skrutku, aby sa rozpustená hrdza v závitoch uvoľnila. Potom môžeme skrutku opäť voľne otáčať.

• Kožené rukavice, ktoré nám farbia ruky, niekoľkokrát pred obliečením popršíme znútra mastencom. Úzke kožené rukavice zakrúťme na niekoľko hodín do vlnkého uteráka a potom si ich natiahnime na ruky a tak ich nechajme uschnúť.

• Aby sa nám netrhalo dierky na koženom páse alebo na páse z umelého hmoty, ktoré nemajú kovovú obrubu, nalepme na opačnú stranu pása okolo dierok kúsok silného lanu. Lanalepme gleyom alebo univerzálnym lepidlom.

• Pritvrdé manžety na koželi alebo blúzke stačí trochu potrieť škrobom, rozmiešaným s vodou za studena. Manžety sa potom aj ľahšie perú.

• Ffaky po oleji na šíjací stroj navlhčíme vlažnou vodou a vyšucháme čistým čipavkom.

PORADY

„Mám nečistou uhrovitou pleť s hnivavými vřídky. Dozvěděla jsem se, žeby mi pomohly masky z droždi. Jestli ano — tak jak je mám připravit a použít?“

Příprava kosmetické masky z droždi která je pro Vaši pleť opravdu vhodná, je velmi jedno-

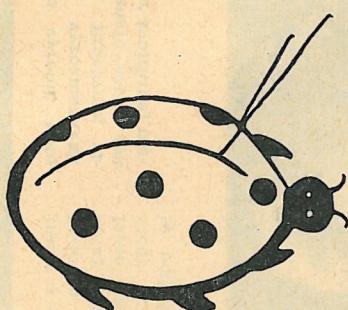
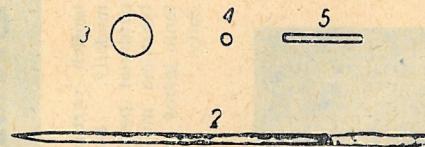
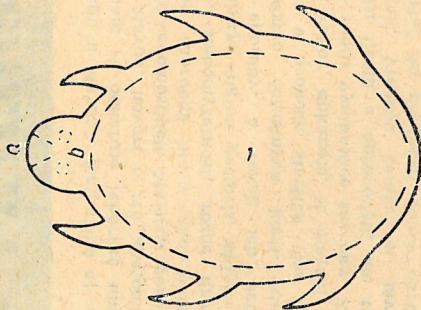
ZLÉ SLOVIČKA

K výmene názorov môže dôjsť aj v tom najlepšom manželstve. Netreba si však hneď myslieť, že „to sa ešte nikomu nestalo.“ Ale aby k týmto výmenám názorov dochádzalo čo najzriedkavejšie, podľa možnosti sa vyhýbajme slovám „vždy“ a „nikdy“. Napríklad:

- Vždy ideš do izby v špinavých topánkach...
- Nikdy nechceš ísť so mnou do divadla...
- Vždy nechávaš zubnú pastu otvorenú...
- Nikdy neberieš ohľad na mňa...

Tieto zlé slovička — toto „vždy“ a „nikdy“ — kazia náladu, nútia k odvrávaniu, vyvolávajú roztržky. A to predsa nechceme.

ZABAWKI

BIEDRONKA

Z černego dwustronnie sklejonego papieru wyciąć wzór 1. W punkcie a kleić między dwie płaszczyzny papieru dwa druciki (wzór 5). Na jednej stronie wzoru 1 nakleić w punkcie b 2 wzory 4 wycięte z białego papieru. Do wzoru 1 dobrać odpowiedniej wielkości połowę skorupki od orzecha i mniej więcej 1/3 jej długości zrobić w niej nożyczkami dziurkę i przewleć wieszadko. Skorupkę pomalować czerwonym lakierem, a po wyschnięciu przykleić do niej wzór 2 z czarnego papieru i 7 wzorów 3 w miejscach pokazanych na rysunku. Tak przygotowaną skorupkę przykleić do wzoru 1.

SPROSTOWANIE

W numerze 10 „Zivota“ na str. 8 mylne podano rozstrzygnięcie konkursu p.n. „Najważniejsze wydarzenia w moim życiu w okresie XX-lecia PRL“. Nagrody książkowe otrzymują wszyscy uczestnicy konkursu, a nie jak podano tylko niektórzy. Za myłkę przepraszamy.

UWAGA CZYTELCY POSIADAJĄCY KREWNYCH LUB ZNAJOMYCH ZA GRANICĄ!

Wobec licznych zapytań informujemy zainteresowane osoby, że PRENUMERATĘ naszego czasopisma ZE ZLECENIEM WYSYŁKI ZA GRANICĘ przyjmuje BIURO KOLPORTAŻU WYDAWNICTW ZAGRANICZNYCH „RUCH“, Warszawa, ul. Wronia 23 NR KONTA 1-6-100024.

CENA PRENUMERATY za granicę jest o 40% wyższa i wynosi:

kwartalnie: zł 4,20
półroczenie: zł 8,40
rocznie: zł 16,80

Prenumeratę można zamawiać u listonoszy, w urzędach pocztowych lub u aktywiściów ČSK do 15.XII.

VIANOČNÝ STÔL

KAPOR NA MODRO

Rozpočet pre 4 osoby: 60 dkg kapra, voda, 5 dkg koreňovej zeleniny, sol', čierne korenie, bobkový list, citrónová kôra 4 dkg masla, oco.

Očisteného kapra rozdelíme na 4 kúsky. Koreňovú zeleninu varíme v oslovenej vode, do ktorej sme pridali citrónovú kôru. Pridáme celé čierne korenie a bobkový list. Rybu dáme asi na 8-10 minút varíť k zelenine. Kožu z kapra nestiahneme. Uvareného kapra vybierieme a polejeme roztopeným maslom.

RYBA V ASPIKU

Rozpočet pre 4 osoby: 60 dkg ryby (kapor, štuka, su-mec), 10 dkg koreňovej zeleniny (mrkvka, zeler, petržlen), sol', oco, korenie, bobkový list.

Aspik: 1 kg bravčových, te-liacich nôžok, 10 dkg miešanej zeleniny, sol', korenie, cesnak, cibula, oco, voda.

Očistený a vypitvaný rybu rozdelíme na časti a vložíme do vriacej vody, v ktorej sa vari očistená pokrájaná koreňová zelenina, čierne korenie, bobkový list, sol' a oco. Kús-ky ryby varíme 8-10 minút (podľa veľkosti). Uvarené vy-

berieme a necháme vychladnúť. (Pozor pri čistení a va-rene, aby sa kožka nepoškodila.)

Aspik: Čisté nôžky dáme va-riť do studenej vody so zeleninou, korením, cesnakom, ci-bulkou a soľou. Varíme ich veľmi pomaly asi 2 hodiny. Uvarený aspik precedime cez čistú šatku. Keď je kalný, vyčistíme ho rozšáhaním bielkom, ktorý necháme prejsť varom, znova sedíme a okyslime octom. Vychladnutú rybu poukladáme na sklenú misu, každý kúskok ozdobíme na tvrdovo uvareným vajcom, citrónom, zeleným petržlenom, maslom, paradajkou a zalejeme ochladeným aspikom a necháme stuhnúť.

PEČENÁ HUS

Rozpočet pre viac osôb: 1 hus, voda, sol', 2 jabĺčka.

Vycistenú a vypitvanú hus posolíme znátra i zvonku, vložíme do nej jedno-dve umy-té, očistené jabĺčka, zviažeme jej steherné kosti, vložíme ju na pekáč, podlejeme vodom a dáme pieť rúry. Za peče-nia podlievame vodom podľa potreby. Keď je mäso mäkké, hus vytiahneme a necháme v rúre vyparíť vodu z masti. Mast zlejeme, do pekáča zno-vu nalejeme asi 1/4 litra vo-

dy, z okrajov zoškrabeme pri-pečenú šťavu a necháme ro-zvaríť v naliatej vode.

Podáva sa s knedlou alebo so zemiakmi a dusenou kapu-stou.

ORECHOVÁ TORTA

Rozpočet pre viac osôb: 10 žltkov, 25 dkg práškového cukru, 20 dkg orechov, z 10 bielkov sneh, 5 dkg strúhanky, 5 dkg krupicovej múky, 2 dkg masla na vymastenie plechu, 2 dkg múky na posypanie plechu. Plinka: 25 dkg práškového cukru, 5 dkg masla, 3 vajcia, ríbezľový malinový lekvár.

Žltky miešame asi 1/2 hodiny s práškovým cukrom. Potom pridáme zomleté orechy, strúhanku, múku a tuhý sneh. Masu vylejeme do maslom vymastenej a múkom posypanej formy o pomaly pe-čieme v stredne teplej rúre. Upečenú necháme vychladnúť, rozkrojíme na tri časti a plníme maslovou plnkou. Jednu vrstvu potrieme malinovým alebo ríbezľovým lekvárom.

Plinka: práškový cukor s ma-slom a vajcami ťaháme nad parou, až dostaneme hustý krém. Vychladnutým krémom naplníme tortu, jej povrch na-trieme krémom a potom ju oz-dobíme.

MEDOVNIKOVE KOLIESKA

1 kg chlebovej múky, 50 dkg práškového cukru, 4 lyžice rumu, 4 celé vajcia, lyžičku medovníkového korenia (škorica, klinčeky, aniz) citr. kôrku, 1 kávovú lyžičku sóda bi-karbónu.

Vymiesime cesto, ktoré musí byť primerane mäkké. Ak bolo veľmi tuhé, pridáme trochu mlieka. Cesto zatrúti-me do navlhčeného uteráka a necháme 24 hodín odpočínať. Na druhý deň cesto vyvalkáme na hrubáku 1 cm, vykrajáme kolieska, ktorá potrieme rozšáhaným valcom a sype-me sekáčmi ořieskami. Pe-čieme ich v dobre vyhriatej rúre. Medovníkove kolieska necháme niekoľko dní poštá, aby zmatli.

MEDVEDIE BLAKY

Rozpočet pre viac osôb: 17 dkg múky, 13 dkg masla, 10 dkg cukru, 7 dkg orechov, 1 vajce, škorica, 2 dkg kakao.

Zomleté orechy, múku, ma-slo, cukor, kakao, škoricu vy-pracujeme s vajčkom na cesto, ktorým plníme do 2/3 maslom vymastené a múkom posypane plechové formičky. Pe-čieme v dostatočne horúcej rúre. Horúce obalujeme vo vanilkovom cukre.

PASTWISKOWA TEŻYCZKA

KRÓW

U krów mlecznych, po ich przejściu na żywienie pastwiskowe lub przy karmieniu świeżą zielonką pochodząca z obficie nawożonych łąk, występują czasem zaburzenia objawiające się niespodziewanymi kurczami a nawet śmiercią.

Teżyczka pastwiskowa jest nas.eps:dem. dzia:ania różnych czynów. Najłatwiej zachorować krowy o słabej budowie i wysokiej mleczności, którym nagle zmienia się warunki utrzymania i sposób żywienia. Za przyczyny uspasabiające do wystąpienia teżyczki uważa się nag a zmianę warunków klimatycznych (ciepłe dni, zimne noce, pogoda wilgotno-zimna,

W związku z szeregiem liś-tów z pytaniem dotyczącym obowiązku alimentacyjnego przyczynamy obowiązujące w Polsce zasady odnośnie tego zagadnienia.

Przepisy alimentacyjne obowiązujące obecnie są skodyfikowane w Kodeksie Rodzinnym z dnia 27 czerwca 1950 r., który jednakże obowiązywać będzie tylko do dnia 1 stycznia 1965 r. Z ta datą bowiem wchodzą w życie nowe przepisy prawa cywilnego. Zmiany jednakże przepisów w zakresie zagadnień alimentacyjnych są niewielkie.

Obowiązek alimentacyjny jest nieje między krewnymi w linii prostej (dziedzic, ojciec, syn i odwrotnie) i rodzeństwem.

JAKIE WARZYWA MOZNA PRZECHOWYWAC W SNIEGU?

Przechowanie warzyw (dotyczy to przede wszystkim kapusty i marchwi) do czerwca roku następnego jest trudne, przy składowaniu w kopaczach lub piwnicach prawie niemożliwe. Wiosną warzywa to gniją, tracą smak, przerastają. Tylko chłodne, gdzie sztucznie utrzymuje się niska temperatura, mogą utrzymać przez tak długi okres warzywa we właściwym sanie. Chłodnia jest jednak dla każdego rolnika drogą inwestycja, dlatego też można wykorzystać dary natury używając do przechowywania warzyw śniegu.

Zimą, w dzień, kiedy temperatura sięga około 0° na wyrownanym miejscu układamy warstwę śniegu grubości 25 do 30 cm i szerokości 3 m. Warstwę starannie ubijamy. Na przygotowaną warstwę śniegu kładziemy główki kapusty wyjęte z kopca lub chłodnej piwnicy. Zdrowe, bez śladu gniliz-

nagła zmiana pogody). Niektóre z nich zachorują też zwierzęta stale przebywające w obozie, gdy na wiosnę rozpoczęnie się żywieniu ich młodą trawą i koniczyną.

W postaci lekkiej objawy występuje najczęściej po okolo 2 tygodniach po wypuszczeniu na pastwisko. Rzadziej objawy teżyczki stwierdzają się w jesieni. Udźród u chorych krów zmniejsza się, stają się one osuwające, często leżą. Mieśnie

możliwościom zarobkowym i majątkowym. Ojciec jednakże może domagać się i ściągać alimento od tego z synów w całości, od którego mu łatwiej je ściągnąć. Syn, który w całości alimento świadczy może jednak domagać się zwrotu stosownej części od swego brata. Roszczenia alimentacyjne służą jedynie tym osobom, które są w niedostatku, z wyjątkiem małoletnich dzieci, które zawsze mogą domagać się alimento od swych rodziców. Zakres obowiązku alimentacyjnego zależy od uprawnionych potrzeb u-prawnionego oraz od majątkowej i zarobkowej możliwości zobowiązującego, przy czym w stosunku do rodzeństwa zobowiązany może uchylić się

Obowiązek alimentacyjny obowiązuje w pierwszym rzędzie krewnych w linii prostej, następnie zaś rodziców. W przypadku gdy obowiązek alimentacyjny obowiąża krewnych w tym samym stopniu ich odpowiedzialność jest solidarna.

Przykład: staruszek ojciec nie mający środków utrzymania ma dwóch dorosłych synów. Obaj są zobowiązani do utrzymania ojca, każdy w częściach jaka odpowiada jego

ści 20 kg marchwi. Skrzynki przekładamy i okrywamy śniegiem jak kaput.

Warzywa przechowują się w śniegu doskonale.

JAKI ŚRODKI ZAPOBIEGA PRZEDWCZESNEMU KIELKOWANIU ZIEMNIAKÓW PODCZAS ICH PRZECHOWYWANIA? GDZIE GO MOZNA NABYĆ?

Przy przechowywaniu ziemniaków dochodzi do strat, które w skali rocznej wynoszą w Polsce ponad 1 milion ton. Straty te powodowane są przedwcześnie kielkowaniem ziemniaków w kopaczach, piwnicach i przechowalniach. Straty tym zapobiega szary, nie-rozpuszczalny w wodzie proszek — HORMONIT M-5. Proszek tym posypanie się zdroże nie pokaleczone, suche ziemniaki, które przeznaczone są do spożycia lub na pasze. Hormonitem nie wolno posypywać ziemniaków-sadzeniaków, ponieważ wiosna nie będą

one kiełkowały. Proszek jest nieszkodliwy dla ludzi i zwierząt, nie zmienia smaku i zapachu ziemniaków.

Hormonit można nabyc w sklepach CSO, GS oraz we wzorcowych sklepach chemicznych. Cena 1 kg — 12,70 zł.

CZY JEST PRAWDA, ŻE W WIFL KRAJACH ROZPOWIEZIENIA SIE OSTATNIO PRZECHOWYWANIE SIANA W PASTYLKACH? W JAKI SPOSOB SPORZADZA SIĘ TAKIE PASTYLKI?

Istotnie, sposób ten jest praktykowany w wielu krajach (np. U.S.A., Francja). Rozdrobione siano zgina się przy pomocy dużego ciśnienia w pastylki. Doświadczenie, które przeprowadzono głównie na owocach wykazały, że siano w takiej postaci jest najlepiej wykorzystywane przez zwierzęta oraz odznacza się większą sprawnością. Dalszą zaletą siana pastylkowanego jest to, że przechowuje się ono bez strat.

inż. M. SZWEDO

INŻYNIER ROLNIK

ny główki układamy gładiami do góry, w odległości 4 - 6 cm od siebie. Przykrywamy je następnie śniegiem na 6 do 10 cm grubo i na wierzch układamy nową lecz węższą warstwę główek. Tym sposobem formujemy stożkowaty kopiec o 6 - 7 warstwach. Całość okrywamy warstwą uklepanego śniegu, grubości 60 - 80 cm, zależnie od długości okresu przechowywania. Śnieżny kopiec okrywamy materiałem izolacyjnym — torfem lub trockenami. Grubość takiej pokrywy wynosi 30 cm. Trocny można zabezpieczyć przed wiatrem gałęziami.

W ten sposób przechowujemy również marchew, z tą tylko różnicą, że kropic budujemy ze skrzynek o zawarto-

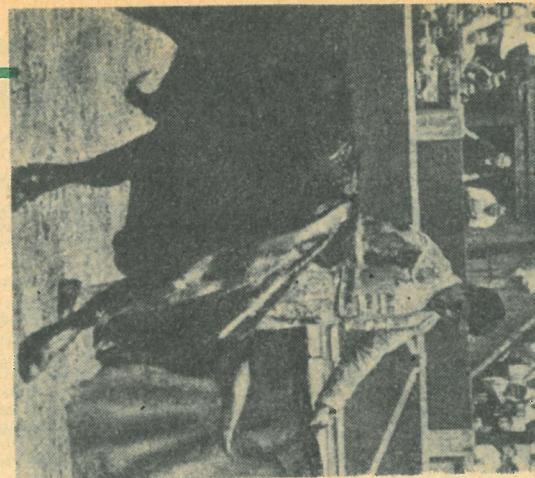
NIE WIECIE JAK PORADZIĆ SOBIE W ROZNYCH KLOPOTACH I NIEPOKOJĄCYCH WAS SPRAWACH? PISZCIE DO NAS NA ADRES: REDAKCJA „ZIVOT” — WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE NR 37, I p. ODPOWIADAMY NA PYTANIA W NUMERZE I LISTOWNIE.

ZIVOT CZASOPISM SPOŁECZNO- KULTURALNE

Czechosłowackiego Stowarzyszenia Kulturalnego. Redaguje Kolegium. Redaktor naczelny — Adam Chalupec, Z-ca red. nac. — Marian Kaškiewicz. Redaktor graficzny — Danuta Tysowa. Redaktor techniczny — Jerzy Nocuń. Nadesłanych rękopisów, fotografii i rysunków Redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „PRASA KRAJOWA” RSW „PRASA”, Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-21-11.

ADRES REDAKCJI: WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37. TEL: 21-15-41; 28-22-81. Zamówienia i przedpisy na prenumeratę przyjmują do dnia 15 miesiąca poprzedzającego kwartał — urzędy pocztowe, listonosze i placówki „Ruchu”. Można również zaprenumerować pismo prenumeratę: kwart.: 3 zł., półrocza: 6 zł., roczna: 12 zł. Prenumerata za granicą o 40% droższa. Zamówienia z zleceniem wysyłki za granicą przyjmują Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23, nr konta PKO 1-6-10024, nr tel. 849-58. Oddano do sklepu 15.X.1964 r.

PERLICKY • PERLICKY • PERLICKY • PERLICKY

Z ARENY DO KLASTORA

Juan Garcia Jimenez patril k najslávnejším a k najdrahšiemu plateným torerom Španielska. Ale už dôvod mal želanie — odísť do kláštora. Na skôr musel späť sľub, ktorý dal rodicom: dostat ich z chudoby. Po pätnásť rokoch mohol svojim rodičom kúpiť prepečkový dom a autó a dat im ďalšie tri milióny pesiet. Svojmu bratrovi odkázal statok pri Seville, tretiu majetku venoval na stavbu sirotinca. Jenú samemu vrazilo osemnásť jaziev, pamiatka na boje v arene.

Paríž a Bonn viac pripomínajú manželstvo pred rozvodom ako hádavky zamlovaných do seba manželov.

(odpočívanie v Paríži)

JASPIŠ — OZDOBA ZUBOV
Guatemalská univerzita sv. Karla vydala nedávno zaujmavú habili-

tačnú prácu doktora Oscara Aguer-

reho „Zubné lekarstvo a vady

chrupu u Mayov“. Kniha má aj iný vyznam — odhaluje lekárské umenie Mayov, hovorí o ich anatomických vedomostiach. Mayovia poznali rôzne chorobné stavby ako silenstvo, slabomyseľnosť, rôzne druhy paralyzy, anginu pectoris, zátruchu a iné choroby, a vedeli ich liečiť. Množstvo češtinských kostí, ktoré našli v hroboch starších viac ako vyrťať do predných zubov okráhle alebo štvorhrané otvory, ktoré kari robili vynikajúce zákroky. Zubníci liečili a opravovali, ale tiež zdobili. Vtedajší svätici si dávali vyplňovať do predných zubov okráhle alebo štvorhrané otvory, ktoré zlatom a brúsiili ich do rôznych obočí. Vtedajší svätici si dávali vymeniť nástrojmi. Také práce museli byť veľmi bolestivé, mayskí lekári však iste poznali nejaký umrlčívujúci prostriedok, lebo je známe, že sa vyznali v rastinách, z ktorých vyrábali uspavajúce a opojné nápoje.

ZABAWA W CHIŃSKI PORTRET

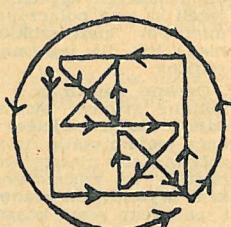
Jeden z grajacych wychodzi, a reszta obiera sobie jakieś znane nazwisko aktora, gwiazdy filmowej, pisarza itd.

Gracz który odgaduje, może stawiać pytania tylko w rodzaju: a gdyby to było zwierzę? A gdyby to była książka? A gdyby to była roślina? itd. Towarzystwo odpowiada jednym, najwyżej dwoma słowami, w ten sam sposób, zeby wprowadzić pytającego na właściwy ślad. Np. jeżeli chodziły o Fernandę: Gdyby to było zwierzę: koń. Gdyby nandela: Gdyby to było zwierzę: kon. Gdyby to kwiat: brzydki. Gdyby to był aktor: komik itd.

ZABAWA Z PAPIERAMI

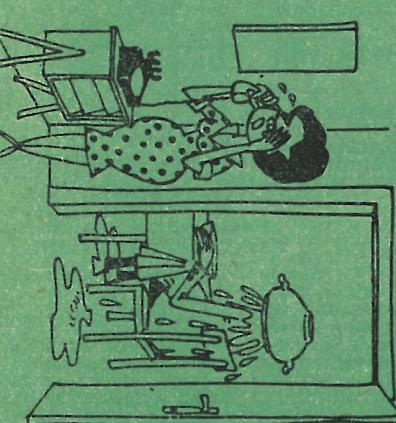
ROZLÚSTENIE HÁDANEK Z ČÍS. 10/64:
Francúzska hádanka: 17 000 a 15 000 obyvate-

i žbiera zamówienia na napoje i słodycze, tak jak w kawiarni „Keiner“ wraca po minucie i musi powtórzyć zamówienie tak jak je przyjął. „Goście“ mogą w czasie jego nieobecności zmienić miejsca. Jest to gra na najlepszą pamięć.

ZABAWA W KELNERA

Jeden z grajacych dochodzi jednako kartkę papieru (np. gazetowego). Gra polega na porwaniu papieru w ten sposób, żeby utworzyła się z tego jednolita wstęga (nie przecięna i nie klejona). Wygrywa ten, kto będzie miał najdluzszy pasek. Gra trwa jedna minutę.

lepších partizánov a vyrobili tieto medaily, ktorými vyznamenávali páťdesiat partizánov. Pracovníci výtvarného múzea poznají zatiaľ iba tento jediný exemplár svojaznej medaily.

srámy a ešte sa neskladali. V časoch Ludovita XVI. sa zhotovovali džardinky z hováváu a čipiek a boli v farbe šiat majetky. Používali ich vtedy výlučne ženy. Asi v tom čase podarilo sa jednému Angličanovi...

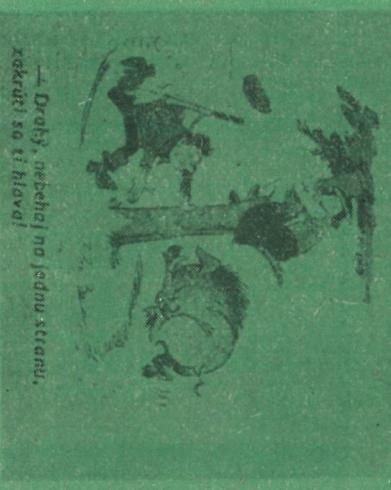
HUMOR

Učiteľ sa pýta žiaka:
— Aký je rozdiel medzi džardinkou a detektorinou?
— Hm... Blesk nle nestojí.

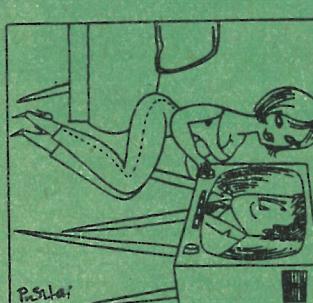
Konzerva

Kokosový orech

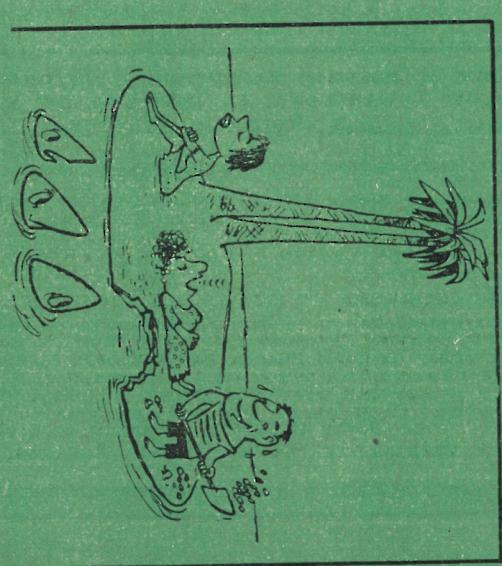
Sobónek chich

— Druhý nebola na jednu stranu,
zakrútiť sa ti hľava!

Mordka kedysi... a dnes

„Predstav si, mami, ten človek, za ktorého sa sa vydala, tvrdí, že som prešiel polievku...“

Nagrody książkowe wylosowali: T. Smelkova — Košice, A. Lobjek — Zakopane.

Jedlo, ktoré sa takto otvára!

„Posledná príleženosť dobре nojeest, zajtra sa zem!“